

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
17. MAR.
1989

Letnik XLIV.
Štev. 21 (2444)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
1000 din

P. b. b.

Kontaktna leča 1989

S koncertom ansambla Martin Krpan, danes ob 21. uri, bodo zaključili prireditve letošnje Kontaktne leče – Kontaktlinse 1989 v prostorih slovenske gimnazije v Celovcu. Za prireditve, ki so potekale v minulih dneh, lahko ugotovimo, da so uspele, ker so privabile mnogo obiskovalcev iz vrst pripadnikov obeh narodov v deželi. Poročilo o tem berite na 6. strani.

Gallob odstopil, Koschat novi član deželne vlade

Nedeljske deželnozborske volitve, ki so se končale z izgubo absolutne večine SPÖ, so že terjale prvo politično žrtev. Dosedanji prvi namestnik deželnega glavarja in najstarejši socialistični član v kolegiju deželne vlade Rudolf Gallob (levo) je zaradi nadpovprečnega poraza v okraju Wolfsberg, kjer je tudi okrajni predsednik stranke, najavil svoj odstop ob sestavi nove deželne vlade. Gallobov naslednik bo diplomirani ekonomist dr. Josef Koschat (slika desno), dosedanji tretji predsednik koroškega deželnega zbora. Koschat je okrajni predsednik SPÖ v okraju Šent vid na Glini.

DS Alpe-Jadran: Koroška ne želi aktivno vključitev manjšin

Iz Nove Gorice poroča Ivan Lukan

Iniciativa koordinatorja „Delovne skupnosti narodnih skupnosti sosednjih dežel“ dr. Francija Zwittera, ki je konec leta 1988 predsedniku DS Alpe-Jadran dr. Brunu Tabacchiju in predsedniku Izvršnega sveta Slovenije Dušanu Šinigoju pismeno predlagal aktivno vključitev narodnih manjšin v Delovno skupnost Alpe-Jadran, je – z eno izjemo – naletela na seji

komisije za kulturo DS Alpe-Jadran pretekli torek v Novi Gorici na pozitiven odmev.

Ta izjema je bila Koroška. Njen zastopnik je to nadregionalno iniciativo sicer pozdravil, hkrati pa poudaril, da aktivna vključitev te velike manjšinske organizacije ni možna iz formalnih razlogov. Med drugim je navedel ustanovno listino DS Alpe-Jadran, ki po mnenju koroš-

kega zastopnika ne predvideva aktivne vključitve take organizacije, saj v DS delujejo izključno vladne oz. uradne institucije, ne pa privatna društva.

Po izjavah predsednika komisije za kulturo Vladimirja Kavčiča in tudi koordinatorskega delovne skupnosti sosednjih dežel dr. Francija Zwittera bodo predlog kljub koroškemu vetu še naprej obravnavali. Predsednik komisije Kavčič je v intervjuju za

„Slovenski vestnik“ namreč dejal, da bo predlog že sredi aprila na dnevnem redu seje delovnega komiteja DS Alpe-Jadran, in da bo komisija pripravila stališče za sejo predsednikov članic DS.

Na seji komisije za kulturo je bilo tudi rečeno, da so poročila posameznih vlad o položaju njihovih manjšin že zaključena. Z objavo teh je računati letos jeseni, tako da bodo osnova za razpravo na simpoziju o manjšinah jeseni v Benetkah.

5976 glasov za Drugačno Koroško!

Izštete volilnih kart ni več spremenilo razdelitve mandatov v koroškem deželnem zboru po volitvah 12. marca 1989. SPÖ s 17 mandati nima več absolutne večine, ÖVP je z 11 zdrknila na 8 mandatov, FPÖ pa je pridobila 6 mandatov in jih ima sedaj 11. Lista „Drugečna Koroška“ ima po uradnem končnem rezultatu 5976 ali 1,7 odstotkov vseh glasov. Volilna udeležba je bila tokrat z 90,08 odstotka za več kot 7 procentov višja od leta 1984.

PREBERITE

- 2 Heute im „Slovenski vestnik“
- 3 Prva ocena volitev s strani predsednika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieserja
- 4 Občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Srce“
- 5 Še do nedelje Jožefov trg v Dobrli vasi
- 7 Ta teden v radiu in na televiziji
- 8 „Slovenski vestnik“ vsepovsod s športom

V prilogi:
„Gospodarstvo“

Nov načrt za tovarno Obir?

Slovenija papir in Leykam sta pred nekaj dnevi sicer podpisala izjavo o nameri prevzema tovarne celuloze v Magdalenu, toda predsednik Slovenija papirja Miro Varšek, direktor tovarne Obir Feliks Wieser in deželni glavar Ambrozy zatrjujejo, da ta podpis nujno ne pomeni, da bosta Magdalen tudi zares prevzela. Tudi za tovarno Obir odločitev še ni sprejeta. Razmišljajo o tem, da bi na Rebrci proizvodnjo preusmerili (več na 2. strani).

Bo ÖVP ustoličila Haiderja za novega deželnega glavarja?

Grozi Koroški novi deželni glavar z imenom dr. Jörg Haider? Politični razvoj v zadnjih dneh po nedeljskih deželnozborskih volitvah resno kaže v to smer. Tako je eden najvplivnejših funkcionarjev ÖVP, celovski župan Leopold Guggenberger javno podprl izvolitev desničarja Haiderja za deželnega glavarja. Guggenberger je v svoji izjavi še dodal, da bi morale meščanske stranke izkoristiti „zgodovinsko priložnost“ in strmoljaviti socialističnega deželnega glavarja, saj so to že enkrat – leta 1949 – zamudile.

Šef koroške ÖVP Harald Scheucher pa je po razgovoru z zveznim strankinim šefom

Mockom na Dunaju potrdil, da je večina članov ljudske stranke na Koroškem za koalicio s FPÖ, ki je ob podpori Haiderja za novega deželnega glavarja ÖVP že ponudila dodatni sedež v deželni vladi.

Toda tudi socialisti na čelu z deželnim glavarjem Ambrozyjem še upajo na mesto deželnega glavarja. Ambrozy je v razgovoru s Scheucherjem v sredo popoldne ljudski stranki ponudil mesti predsednika deželnega zbora in predsednika šolskega sveta ter „atraktiven resor“ v deželni vladi.

Že ob začetku prihodnjega

(dalje na 3. strani)

„Drugačna Koroška“ je ustvarila štartne pogoje

Deželnozborske volitve na Koroškem so za nami. SPÖ in ÖVP sta skupaj izgubili 6 mandatov. Pridobila je Haiderjeva FPÖ. S tem je na dramatičen način postalo jasno, da je oportunistična politika SPÖ in ÖVP, še prav posebej v vprašanih slovenske narodnostne skupnosti, propadla. Kapitularcija pred nemško-nacionalnimi silami v šolskem vprašanju socialistom ni prinesla nič.

Poleg tega je Haiderjevi FPÖ (s pomočjo obeh najmočnejših meščanskih časopisov v deželi) uspelo ustvariti vtis, da je edina sila, ki se bori proti politiki etabliranih strank (barantanje s strankarskimi knjižnicami, škandalji).

Drugačna Koroška je dobila nekaj manj kot 6000 glasov. Priznati moramo, da smo si obetali več. Prav zato je še bolj potrebna temeljita analiza nastopa Drugačne Koroške.

1. Drugačna Koroška je (dva meseca pred volitvami) nastala iz potrebe, da se razdor, ki je nastal v narodni skupnosti zaradi ločevalnega šolskega modela, premosti, in da se tudi ob teh volitvah izrazi protest proti trostrankarskemu paktu.

Čas za izvedbo volilnega boja je bil prekratek. To se je pokazalo predvsem v tem, da med ljudmi ni uspelo ustvariti tistega vzdušja in zagnanosti, ki je za volitve pač potrebna. Predvsem nam ni uspelo motivirati krajevne faktorje, da bi se bolj aktivno vključili v volilni boj. Zato se je omejil predvsem na volilna zborovanja glavnih slovenskih kandidatov in na nekaj agitacijskega materiala.

Na volilnih zborovanjih so bila v ospredju vprašanja dvojezičnega šolstva in s tem v zvezi razhajanja med koroškimi Slovenci. Ljudje so pozdravili široko platformo Drugačne Koroške in odločno kritizirali neenotnost v šolskem vprašanju in zahtevali

poenotenje političnih stališč obeh osrednjih organizacij. Stališča glavnih kandidatov Sturma in Kerta, da naj bi se v pomembnih narodnopolitičnih vprašanjih, kot je to npr. vprašanje šolstva, uvedle plebiscitarne oblike odločanja na najširši osnovi, so bila zelo dobro sprejeta.

Iz izkušenj na volilnih zborovanjih lahko ugotovimo, da je Drugačna Koroška med koroškimi Slovenci zaustavila nadaljnjo resignacijo. Po drugi strani pa moramo ugotoviti, da Drugačni Koroški ni uspelo nagovoriti in prepričati določene dela koroških Slovencev, ki je sicer podpiral KEL, in tudi ne tistega dela, ki se je zbal Haiderjevega napredovanja in je zato podprl Ambrozija. Novi volilci Drugačne Koroške pa so komaj zadostovali, da upad glasov na južnem Koroškem ni bil večji.

2. Zelena-alternativa v nemško govorečih krajih je v primerjavi z volitvami l. 1984 v nekaterih mestih in občinah sicer pridobila, vendar je opazno, da se je zeleni potencial razdvojil na tiste, ki si želijo sodelovanja z slovensko narodno skupnostjo in tiste, ki to odklanjajo (VGÖ). Poleg tega je treba upoštevati, da ekološka zavest na Koroškem ni tako razvita kot v nekaterih drugih zveznih deželah.

3. Po vseh teh analizah lahko trdimo, da bo opozicionalno gibanje na Koroškem uspelo tedaj, če bo delalo kontinuirano in osveščalo ljudi predvsem v manjšinskem vprašanju. Drugačna Koroška je ustvarila štartne pogoje in z delom bo treba nadaljevati. Izid volitev je pokazal, da nemški nacionalizem zastruplja vzdušje v deželi v še večji meri kot smo si to predstavljali.

Če bomo z delom nadaljevali, je bil nastop Drugačne Koroške upravičen.

Dr. Marjan Sturm in Fric Kert, kandidata liste Drugačna Koroška

HEUTE
IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Die Seite
für unsere
deutschsprachigen
Leser/innen

ARGE Alpen-Adria: Kärnten gegen Einbeziehung der „Arbeitsgemeinschaft der Volksgruppen“...

Als einziges Mitglied der ARGE der Alpen-Adria-Länder sprach sich vergangene Dienstag in Nova Gorica im Rahmen der Tagung der Kulturkommission dieser Arbeitsgemeinschaft der Vertreter Kärntens gegen eine aktive Einbeziehung der „Arbeitsgemeinschaft der Volksgruppen der Nachbarländer“ aus. Der Vertreter Kärntens vertrat dabei den Standpunkt, daß die Tätigkeit dieser Volksgruppenorganisation grundsätzlich begrüßt

werde, aus formalen Gründen es jedoch nicht möglich sei, diese länderübergreifende Initiative direkt in die Arbeitsgemeinschaft Alpen-Adria miteinzubeziehen.

Der Vorschlag auf Einbeziehung bzw. aktive Einbindung der Minderheiten in die Arbeitsgemeinschaft Alpen-Adria war vom Koordinator der „ARGE der Volksgruppen der Nachbarländer“, Dr. Franci Zwitter, Ende vergangenen Jahres an der Vorsitzende der ARGE Alpen-

Adria Dr. Bruno Tabacchi und an den Regierungschef Sloweniens Dušan Sinigoi herangetragen worden.

Der Vorsitzende der Kulturkommission, Vladimir Kavčič, teilte nunmehr mit, daß der Vorschlag Zwitter an das Arbeitskomitee der ARGE Alpen-Adria weitergeleitet und Mitte April behandelt würde. Der Standpunkt des Komitees werde dann den Regierungschefs der Arbeitsgemeinschaft vorgelegt werden.

In einem Gespräch mit dem „Slovenski vestnik“ bestätigte Kavčič weiters, daß die Berichte der einzelnen Regierungen über die Lage der Minderheiten in ihren Ländern bereits vorlägen und damit zu rechnen sei, daß sie die Grundlage für das Minderheiten-Symposium im Herbst dieses Jahres in Venedig darstellen werden.

Mandatsstand unverändert: 5976 Stimmen für DK/AK

Der neue Mandatsstand von 17 SPÖ, acht ÖVP und elf FPÖ blieb auch nach Auszählung der Wahlkarten unverändert. Wie die Landeswahlbehörde bekannt gab, lautet das Wahlergebnis der Kärntner Landtagswahl vom 12. März 1989 unter Einbeziehung der Wahlkartenstimmen nunmehr:

Wahlberechtigte 401.759 (1984: 385.348). Abgegebene Stimmen 361.913 (319.685). Ungültige Stimmen 9.047 (4.571). Gültige Stimmen 352.866 (315.114). Wahlbeteiligung 90,08 Prozent (1984: 82,96%).

SPÖ: 162.147 Stimmen (- 609) oder 45,9 Prozent (- 5,7%)

ÖVP: 74.054 Stimmen (- 15.040) oder 21,0 Prozent (- 7,3%)

FPÖ: 102.322 Stimmen (+ 52.001) oder 29 Prozent (+ 13%)

VGÖ-Grüne: 5.601 Stimmen

Dr. A. Roßbacher wieder Präsident

Dr. Artur Roßbacher wurde vergangenen Dienstag auf der Jahreshauptversammlung des „Club tre popoli“ als Obmann des Vereines bestätigt. Zum Vizeobmann wurde NRABg. Karel Smolle gewählt, Sekretär ist mag. Janko Kulmesch.

(+ 2.032) oder 1,6 Prozent (+ 0,5%)

Grüne-Zeleni: 5.976 Stimmen (+ 5.976) oder 1,7 Prozent (+ 1,7%)

KPÖ: 2.166 Stimmen (- 338) oder 0,6 Prozent (- 0,2%)

Rosentaler Bildungswoche über Regionalentwicklung

Mit einer Komödie von Öden von Horvat „Zur schönen Aussicht“ setzten die Laienschauspieler des slowenischen Kulturvereines „Radische“ am Radsberg den Schlußpunkt der heurigen 14. Rosentaler Bildungswoche, die von 9 Kulturvereinen durchgeführt wurde. Abgesehen vom Vortrag dr. Antons Feinings über slowenische Haus- und Flurnamen, der Vorführung des Filmes „Tevžej“ und eines Gesangskonzertes zum Gedenken an die 180-jährige Wiederkehr des Geburtstages von Franc Treiber war die Mehrheit der Veranstaltungen auf praktische Lebensfragen ausgerichtet. Im Vordergrund standen die Pflege des Gartens und der Obstbäume, besprochen wurden Fragen der Chemie im Haushalt, ein Tierarzt sprach über Rinderkrankheiten, weiters wurden Gesundheits- und Erziehungsfragen behandelt.

Sehr interessant war auch

ein Vortrag von dr. Anton Rohrmoser, dem früheren Geschäftsführer der Waldviertler Bildungs- und Wirtschaftsinitiative und jetzigen Vorstandsmitgliedes der Arge-Region-Kultur, über Regionalentwicklungen im Waldviertel. In den letzten 10 Jahren gelang es nämlich zahlreichen Idealisten im Waldviertel in erster Linie mit Unterstützung des Sozialministeriums Wirtschafts- und Kulturprojekte ins Leben zu rufen, die vielen Arbeitslosen und Leuten, die am Land bleiben wollen, Arbeit verschaffte. Rohrmoser schilderte wie es mit einer Kartoffeldirektvermarktungsaktion begann, und wie es mit der Waldviertler Holzwerkstatt, der Schuherzeugung, Kunstwerkstätten, u. a. weiterging. Der Aufholungsprozeß, der damit im Waldviertel in Gang gesetzt wurde, kann auch anderen benachteiligten Regionen als ein gutes Beispiel dienen.

Nov načrt za tovarno Obir?

(nadaljevanje s 1. strani)

„Res je, da se z Leykamom pogovarjamo v obeh smereh, torej o prevzemu Magdalena in nadomestni proizvodnji v Obirju“, je dejal predsednik Slovenija papirja Miro Varšek v pogovoru za „Slovenski vestnik“. Poudaril je, da rezultat še ni jasan, „ker smo šele te dni dobili podatke, in ker moramo šele izdelati študijo.“

Varšek je v pogovoru tudi zanikal, da se Slovenija papir ne bi držal termina, ki ga je najavil v zvezi s predložitvijo finančnega načrta za rebrško

tovarno. „Odločitev o obeh zadevah bo na vsak način sprejeta še ta mesec. V zvezi z Obirjem preverjamo predvsem možnost nadomestne proizvodnje, s katero bi lahko boljše izkoriščali les in manj onesnaževali okolje, proizvajali pa bi nadomestek celuloze za razne vrste papirja. Za tak proizvod se zanimajo vse naše tovarne pa tudi avstrijska podjetja.“ Na vprašanje, ali je Leykam edini možni partner, Varšek ni izključil, da bi bil lahko udeležen še kak tretji, o imenih pa se ni izjasnil. **Andrej Mohar**

Pomoč družinam v težavah

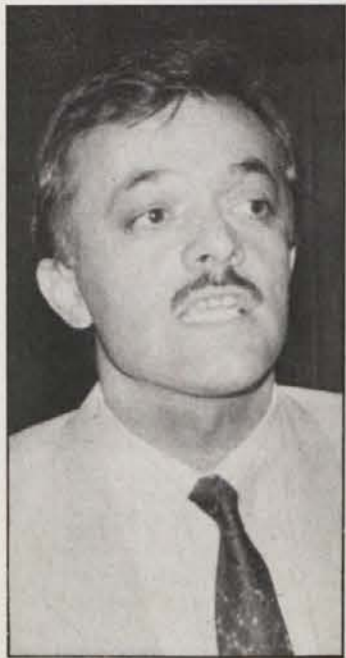
„Revščina ne pojenjuje, temveč raste. Pri tem opažamo, da ne raste samo število primerov, temveč tudi stopnja revščine, ki postaja vedno hujša. Revni postajajo vedno revnejši.“ Tako oceno preberemo v koroškem letnem poročilu „Pomoči avstrijskih žena v primeru katastrof (Katastrophenhilfe Österreichischer Frauen-KÖF), organizacije, ki je ideološko blizu ljudski stranki (ÖVP). V Avstriji je KÖF zbrala lani 15,5 milijona šilin-

gov prostovoljnih prispevkov.

Med koroškimi prebivalstvom so zbrali 1,3 milijona šilingov, od tega so 1,26 milj. šil. uporabili za pomoč 291 koroškimi družinam, ki so zaradi naravnih ali socialnih katastrof zašle v največje težave.

Ob tem pa je voditeljica koroške KÖF Gertrude Kofler predstavila odprto pismo deželnozborskimi strankam, v katerem jim očita, da popolnoma zanemarjajo potrebe

socialno šibkih, predvsem pa prizadetih otrok. Koflerjeva zahteva naj družine s prizadetimi otroki prejema dodatek za nego (Pflegebeihilfe), ne da bi jim to odšteli pri družinskem dodatku. Dežela naj bi pokrila tudi druge stroške. Hkrati pa je organizacija naslovila ostro kritiko ljudski stranki, ker gospe Kofler ni uvrstila na volilno listo svoje stranke. To je znak, da se tudi ÖVP ne zaveda potreb prizadetih otrok!

Predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser.

K izidu volitev je Wieser konkretno dejal, da je nesporno dejstvo, da je bila pri nedeljskih volitvah v ospredju bojazen, da bo Haider dobil veliko število glasov in mandatov, „tako da ni izključeno, da lahko postane celo deželni glavar na Koroškem“.

Iz tega vidika lahko po analizi rezultatov v južnokoroških občinah opazimo, da je veliko število Slovencev, tako kot tudi v preteklosti, glasovalo za socialistično stranko, saj je kar v 16 občinah na dvojezičnem področju socialistična stranka dobila več kot 50%, v Železni Kapli pa celo 59,6% glasov, v 12 občinah južne Koroške pa je socialistično

„Gibanje, ki ima dobro perspektivo!“

Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser je v pogovoru za „Slovenski vestnik“ ocenil nedeljske deželnozborske volitve na Koroškem in pri tem poudaril, „da ima to gibanje, če bo ostalo zvesto politiki proti ločevanju in politiki skupnosti in proti asimilaciji veliko perspektivo“. Po Wieserjevem mnenju pomeni rezultat volitev kljub dejstvu, da je bilo število glasov pod pričakovanji, solidno osnovo za nadaljevanje dela med slovensko in nemško govorečimi.

stranko volilo več kot 45% volilcev, se pravi med 45% in 49%.

Druga Wieserjeva ugotovitev je bila, da je del Slovencev, ki se bolj nagiba h katoliškemu taboru, nesporno glasoval za ljudsko stranko, kar je očitno v Selah. Sele so namreč edina izmed 121 občin na Koroškem, kjer je ljudska stranka pridobila 4% glasov. „Če upoštevamo, da je drugje izgubila po 7 ali 8%, potem je tam pridobila veliko glasov prav od Slovencev. To pomeni, da ljudje, ki so bližji katoliškemu taboru, očitno Drugačno Koroško, vsaj nekateri, še niso volili.“

Drugačna Koroška je imela sicer slab rezultat, če pa upoštevamo okoliščine, v katerih je nastopila, da se je formirala šele 13. januarja, da je na terenu med Slovenci precej neenotnosti glede šolskega vprašanja, potem je to rezultat, na katerega so lahko aktivisti volilnega gibanja kar ponosni.

„Rezultat omogoča korek-

tno, pošteno nadaljnje delo v smislu sožitja, interkulturalnega dela na Koroškem“, je dejal Wieser in poudaril, da se bo morala socialistična stranka, ki ima na južnem Koroškem v glavnem še vedno absolutno večino, sedaj dejansko vprašati, ali ji to še kaj pomeni, kajti v nasprotnem primeru bo lahko tudi tu doživljala podoben razvoj kot na zgornjem Koroškem, kjer jo je v nekaterih občinah FPÖ celo prehitela.

Wieser je v izjavi za „Slovenski vestnik“ še dodal, da je ZSO v volilnem razglasu zelo jasno poudarila, da iz narodnostnih razlogov stranke, ki so bile za ločevanje, niso voljive. „Pri teh volitvah so bili v ospredju drugi vzroki, predvsem pa ne samo narodnostni, 1.100 več glasov za Drugačno Koroško pa kljub temu pomeni, da je del Slovencev, ki je v preteklosti volil socialiste, tokrat glasoval za Drugačno Koroško, in to ne zato, ker se z njo ideološko strinja, ampak prav iz protesta zaradi šolskega vprašanja.“

„Prepričan sem, da ima to gibanje, če bo ostalo zvesto politiki proti ločevanju in skupnega sožitja, v katerem ne bo asimilacije, v prihodnosti veliko perspektivo“, je zaključil predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser.

Slovenski vestnik dvakrat tedensko!

Bo ÖVP ustoličila...

(nadaljevanje s 1. strani)

tedna bo jasneje, katera ponudba bo za hudo poraženo ÖVP bolj vabljiva. S tem pa bo tudi jasno, ali Koroški resno grozi deželni glavar z imenom Jörg Haider ali pa se bo nadaljevala več kot štiridesetletna tradicija s socialističnim deželnim glavarjem.

Trenutno je še vse odprto, kljub temu pa politični opazo-

valci menijo, da je bolj verjetna koalicija med svobodnjaki in ljudsko stranko. Že sedaj pa je izključeno, da bi svobodnjaška stranka ob volitvi deželnega glavarja podprla dr. Ambrozyja ali drugega socialističnega kandidata. Haider pa je v sredo na tiskovni konferenci na Dunaju še dodal, da noče postati deželni glavar z glasovi socialističnih poslancev...

Veliko pričakovanje – še večje razočaranje...

Club tre popoli je zadnji torek priredil predavanje o zelo zanimivi temi – naseljevanju podjetij na Koroškem ter gospodarskem pospeševanju v mednarodni primerjavi. Predaval je mag. Hans Konecny, eden od obeh poslovodij Družbe za razvoj koroškega gospodarstva (Gesellschaft zur Förderung der Kärntner Wirtschaft).

Ta družba ima svoj sedež na uradu koroške deželne vlade, njena naloga pa je privabiti oz. prepričati čim več domačih in tujih podjetnikov, da bi investirali v naši deželi in s tem ustvarili nova delovna mesta.

Z mag. Konecnyjem je Club tre popoli povabil človeka, ki zaseda v koroškem gospodarstvu eno najvažnejših mest. Na žalost pa smo na predavanju dobili vtis, da ni

kos svoji odgovorni nalogi.

Informacije, ki jih je posredoval zainteresiranemu občinstvu, so bile banalne ter v bistvu vsakomur že znane iz dnevnega časopisja. Npr. dejstvo, da primanjkuje kvalificiranih strokovnih delavcev, da je pomembno znanje tujih jezikov in da je za morebitne investitorje vprašanje infrastrukture, stroškov za plače ipd. še posebej pomembno.

O številnih drugih, za pri-

pravljenost za investiranje odločilnih kriterijih, je poslovodja Družbe za razvoj koroškega gospodarstva ali molčal ali pa se je zgubljal v brezveznem „filozofiranju“. Predvsem tudi ni vedel poročati, kako deluje gospodarsko pospeševanje v tistih deželah, ki se lahko v tej zvezi ponašajo s konkretnimi uspehi.

Razočaranje udeležencev torkovega predavanja je bilo veliko. Hkrati pa se je pri njih utrdilo prepričanje, da Družba za razvoj koroškega gospodarstva pod takimi pogoji v nobenem oziru ne more delati optimalno oz. zadovoljivo.

OBZORNİK

Stranke strašijo po vzhodu

Predlanskim je pred Puškinovim spomenikom v Moskvi več dni zbiral skupine svojih poslušalcev oporečnik-pisatelj, ki je dopovedoval svojim rojakom eno samo misel: „Vedite, da v tej deželi ne more biti nikakršne demokracije, dokler ima vso oblast v rokah ena sama partija. Zato vas rotim: ustanovljajte nove stranke.“

ANTON RUPNIK IZ MOSKVE

Takrat mnogi še niso čisto resno jemali svojega bohemskega rojaka, ki je preživel zadnje vojno, pa tudi zapore v Stalinovih časih. Danes že zelo resni in ugledni publicisti zastavljajo vprašanje, ali je sploh mogoča demokratizacija in demokracija, pravna država z eno samo stranko. Čedalje manj je čisto prepričanih in izredno malo prepričljivih odgovorov na to zagato.

Mihail Gorbačov in njegova ekipa v Kremlju se za zdaj zapirata v obrambne okope, češ da vprašanje večstranskega sistema sploh ni bistveno, da tudi ob mnogih strankah lahko nastane takšen režim, da človek še bevskniti ne sme (tako Gorbačov), da pa sovjetska vladajoča partija dokazuje, da je sposobna prenoviti samo sebe in vso družbo, da torej s svojo perestrojko daje jamstva za resnično demokratizacijo in za uvajanje pravne države.

Da, ni kaj reči: v primerjavi s Stalinovim večdesetletnim krvavim terorjem je zdaj nebeška demokracija. Tudi v primerjavi z zatohlostjo „zastojnega obdobja“ Leonida Brežnjeva je zdaj oзраčje sveže in ljudje svobodno govorijo ter pišejo, kar hočejo. Ampak tistih pravih sistemskih jamstev za to, da se ne more več zgoditi povratek k „zastoju“, tega še nimajo.

Iz Budimpeste in Varšave pihajo proti Moskvi še boj sveži vetrovi. Sovjetski tisk pozorno in brez nekdanih strupenih komentarjev spremlja porajanje večstranskih sistemov na Madžarskem in Poljskem. Pravzaprav so tam vedno imeli zarodke več strank, poleg komunističnih vladajočih. Ampak zdaj gre za tisto pravo opozicijo komunistom na oblasti. Kaj storiti? Kako pojasniti svojim ljudem, da je nekaj dobro za

Madžare in Poljake, da pa česa podobnega v prvi deželi socializma ne gre poskušati?

Sicer pa so komunisti v vsej svoji zgodovini prakticirajoče oblasti živeli z umetnimi utvarami. Gorbačov javno pač ne more priznati, da se mu je v nedrih njegove perestrojke že zdavnaj zrodil večstrankarski sistem. Ljudske fronte v Pribaltiku, pa gibanja za destalinizacijo in preporod narodnega jezika in kulturne v Belorusiji, Ukrajini, Moldaviji – da o Zakavkazju sploh ne govorimo – vse to so zarodki novih strank, vse to so v bistvu bolj politične organizacije kot pa bi kdo to rad v njih videl.

Gorbačov je v zadnjih srečanjih z madžarskimi in poljskimi predstavniki dal jasno vedeti, da Kremelj priznava suvereno pravico vsake države in partije, da si po svoje uredi politični sistem znotraj socialističnih okvirov. S širokim in strpnim odnosom do nove vrste „revizionizma“ pa si ne more zavarovati lastnih meja. Razprava o strankah bo prej ali pozneje z vso silo udarila tudi v Kremelj.

Umrla je 'cesarica' Zita

ZIZERS (ŠVICA). – Zita Habusburška, 97-letna vdova zadnjega avstrijskega cesarja Karla, je pretekli torek umrla v Švici. Avstrijski vicekancler in zunanji minister dr. Alois Mock je izjavil, da bo pokojna pokopana v družinski grobnici Habsburžanov v katedrali sv. Štefana na Dunaju. Pri pogrebu naj bi Avstrija izkazala pokojnici poslednje časti v smislu državnega pogreba. Takšen pogreb je izzval kritiko številnih tabarov. Med drugim je protestiral Alfred Gusenbauer, predsednik Socialistične mladine in član predsedstva SPÖ.

Franz Muhri gre v pokoj

DUNAJ. Predsednik Komunistične partije Avstrije Franz Muhri je na tiskovni konferenci na Dunaju javnost seznanil s svojim potencialnim naslednikom. Po želji Muhrija, ki je nad 25 let vodil avstrijske komuniste, in ki se namerava zdaj, ko je dosegel 65. leto starosti, upokojiti, naj bi postal novi predsednik KPA 38-letni odvetnik Walter Silbermayer, dosedanji tajnik CK KPA. Oba predstavnika KPA sta na tiskovni konferenci precizirala odklonilno stališče komunistov do morebitnega avstrijskega pristopa k Evropski skupnosti. O novem predsedniku KPA bo moral dokončno odločiti partijski kongres.

Meduistvo
Slovenski vestnik

Pomlajeno „Srce“ v novo dobo

Ali je to tista zavest, na kateri gradimo svojo identiteto?

V kulturno razgledani družbi ima vsakdo možnost, da pove, kar misli. Če kaj reče, mora računati tudi z ugovorom. Polemika, ki je lahko povsem zdrava in ustvarjalna, sama po sebi ne more biti začetek nezaupanja in mržnje, čeprav je tudi res, da se prijatelji po odkriti besedi lahko razidejo kot nasprotniki. Psovanje je nekaj drugega.

Ko smo napisali pismo in ga izročili javnosti, nikakor nismo bili tako prostosrčno neizkušeni, da ne bi od začetka računali s kritiko. Nasprotno, čudili bi se, če je ne bi bilo. Izjave v navalu pisem pa so vendarle drugačne.

„Strankarska disciplina bolj pri srcu kot narodna zavest“, „arogantnost do lastne organizacije“, „naročena difamiranja naše narodnopolitične organizacije“, „da bi jim kdo obesil kolajno okrog vratu“, „biti samo vprežna živina“, „misel na osebno korist“, „nezrelost in naivnost“, „nesamostojnost, kratkovidnost, malomeščanstvo in politično suženjstvo“, „sla po karieri“, „se niste naučili ničesar“, „vidijo samo sami predse“, „boljše, da bi bili nemčurji“. – Tako so sodili nekateri Slovenci, ki menijo, da so boljši. Pismo prebral in z našimi argumenti resnično spoprijel se pa je edinole Aleksander Černut.

Stojimo za vse tako opsovane naše rojake, Slovence – in teh je precej več kot volilcev novega „samostojnega“ gibanja. Ker ne volijo prav, so po oceni najboljših tako zanič, da jih še pes ne povoha. Turbno doživljanje take politične kulture se namreč ne omejuje le na nas, ki smo se izpostavili javnosti.

Ne obtožujemo nikogar. Vendar ob vsakih volitvah se pojavlja ista žalost, tako da spet in spet kateri omaga. Tudi Slovenec potrebuje razumevanje in oporo. Ni res, da nas samo hajmatdienst pobira.

Za nas tri se ni treba bati. Naše dolgoletno prizadevanje za ohranitev domače kulture in slovenske besede pa očitno ne velja nič. Tudi v svoji stranki se znamo postaviti kot Slovenci, le da se o tem po „Vestniku“ in „Tedniku“ nič ne zve. Obžalujemo, da pri tem doslej nismo bili dosti bolj uspešni kot „samostojna“ gibanja. Tudi organizirati se nismo znali; da bi nam katera narodna organizacija pomagala, to bi bilo pa že kar tečno pričakovanje.

Naše politično ravnanje ni omejeno na obračunavanje in protest. Žal nam je, da so bili z nami vred opsovani mnogi tovariši, „nemško govoreči demokrati“, ki so nam v šolski razpravi bili še kako dobrodošli. Ni vsak, ki je pristaš socialistične stranke, že kar hajmatdinstovec. Optimizem nas še ni zapustil. Pogosto se z lepo besedo prav toliko doseže kot z zagrizeno borbenostjo. Tudi med socialisti bomo še iskali zaveznike, ravno tako kot jih drugi iščejo drugod. Friedrich Hacker je jeseni na nekem pre-

davanju v Tinjah primerjal sožitje z nogometnimi moštvi. Tudi igralci SAK-ja so bili na raznih tekmah, denimo v Žitari vasi ali Pliberku, od koroških prenaševalcev oposovani, brez vsake časti. Ko pa so isti igralci igrali v koroškem deželnem moštvi, so bili naenkrat njihovi in najboljši. Ob tem pa se nogometaši še od daleč niso prodali.

Nanovo bo treba premisliti, koliko smisla ima, da se interesno zastopstvo koroških Slovencev v predvolilnih prerokanjih vključuje v strankarsko tekmovalstvo z vsemi nelepimi pojavi vred. V lastno moč naj bi vendar zaupali ne le na volišču, temveč povsod in vsak dan.

Stranke so tudi koj ljudje. Čemu naj bi se sovražno ograževali od njih, ko vemo, da jih bomo tudi potrebovali. Znano je pa tudi, da z njimi sodeluje lepo število naših ljudi, v neki obliki vsak od nas. Saj je res neverjetno, da bi v vsakem Nemcu, ki ni pri Zelenih, tičal krvoločnež, ki samo ždi, da bi zadavil kakega Slovenca.

Volilni tekmeči hočejo v vsakem primeru imeti prav. V tej svojevlastnosti so zarodki demagogije, zavajanja ljudstva. Ljudstvo pa je hudo užaljeno, če demagogijo spregleda, vseeno na kateri strani. „Tisto zdihujoče slogaštvo, ki je pogasilo v našem malomeščanstvu še ono malo samozavesti“, je tudi Ivana Cankarja, najbolj uglednega slovenskega socialnega demokrata, privedelo na menda pregrešno pot. Nima vsak Slovenec sreče, da bi bil samostojen podjetnik, premožen kmet, pragmatiziran uradnik ali delojemalec pri slovenskem obratu. Samoimenovani sodniki pa ga mimogrede proglasijo za oportunisto in še kaj.

Bučee parole, doneči narodni proglesi in navdušeni živijo-vzkliki prepričajo le one, ki jih ni treba prepričevati. Tisti navadni, povprečni Slovenec pa bo ostal Slovenec, če se bo mogel v družbi, v kateri živi in dela, uresničevati sproščeno in brez samoohranjevalnih krčev. Zato se mora zboljšati in se bo zboljšalo vzdušje v deželi in pa odnosi med nami samimi. To bo novi dialog.

Da nam nikoli ne bi bilo tako, kakor v legendi, ki jo je zapisal Ivan Cankar:

„Na kantonu kraj cesarske ceste je sedel človek in je bridko jokal. Jezus je stopil k njemu in ga je milo vprašal: 'Kaj ti je mož, da tako bridko jokaš?' Človek je zmajal z glavo, ni pogledal, nič odgovoril. Jezus pa se je nagnil k njemu in je rekel nadalje: 'Povej, kar je, da ti morem pomagati!' Človek je rekel v svoje mokre dlani: 'Meni ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih!' Jezus se je zgrozil in je rekel: 'Jaz sem Jezus, tvoj Bog! Kdo si?' Zaihtel je človek in je odgovoril: 'Slovenec sem!' Takrat se je Jezus sam bridko razjokal in je šel dalje po svoji poti.“

Tomaž Ogris

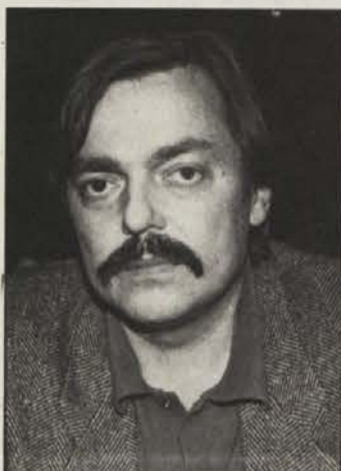
V minuli dobi se je delovanje SPD „Srce“ v Dobrli vasi omejevalo predvsem na pevsko dejavnost. Kljub prizadevanjem odboru ni uspelo poživiti odrske skupine, ki je v preteklih letih uprizorila letno vsaj eno gledališko delo. Sicer ima dobrolsko društvo enake probleme kot vsa ostala društva, torej tudi skrb za vračanje dolgov, ki so nastali z obnovo kulturnega doma in izdajo kasete domačih pevskih skupin, mešanega in otroškega zbora ter tria Sturm. To lahko povzamemo iz poročila na občnem zboru, ki je bil v soboto zvečer v kulturnem domu v Dobrli vasi. Predsednik Andrej Sturm je v svojem poročilu še posebej poudaril prizadevanja za stike s slovenskimi in nemškimi društvi.

Če so bile v društvu težave v zadnji dobi večje kot v prejšnjih letih, je to tudi posledica velikih sprememb v odboru po zadnjem občnem zboru leta 1987.

Zunanji opazovalci kulturnega in političnega dogajanja najbrž niso spregledali, da v Dobrli vasi v zadnjem letu poleg društva tudi EL prireja razne prireditve, ki niso samo političnega, temveč tudi kulturnega značaja. Odborniki EL in društva so se izrekli za skupno pot. Prvi korak bo koncert Slovenskega okteta v počastitev spomina dr. Luke Sienčnika, dolgoletnega odbornika EL in častnega predsednika SPD „Srce“. Za čim tesnejše sodelovanje sta se zavzela tudi predstavnika SPZ in KKZ, dr. Gustav Brumnik in Nužej Tolmajer.

Brumnik je tudi menil, da se je društvo odločilo za pravilno pot, ker je v novi odbor sprejelo celo vrsto mladih ljudi. Če ne bi bilo mladine, je dejal, bi bila prognoza za bodočnost slaba. Nužej Tolmajer je pomlajeni odbor seznanil z nekaterimi ponudbami in akcijami KKZ.

Ponovno izvoljeni predsednik Andrej Sturm je ob koncu občnega zbora posebej poudaril pomen pomoči, ki jo nudita obe kulturni organizaciji in se za to iskreno zahvalil. Zahvala pa je veljala tudi vsem aktivnim članom društva, ki jih je ob enem prosil za nadaljnje plodno sodelovanje. Sturm je končal z mislijo, da bodo društveniki skupaj gojili kulturo in jo posredovali tudi svojim naslednikom.

Drago Jančar

Branje

Poleg Fulvia Tomizze in Florjana Lipuša je na prireditvah Triduum, ki so potekale minuli teden v menzi celovške univerze, nastopil tudi pisatelj in dramatik Drago Jančar iz Ljubljane. Jančar sodi med najboljše sodobne slovenske dramatik, katerega dela uprizarjajo tudi na številnih odrih po Evropi in drugje. Jančar je tudi predsednik Slovenskega PEN-kluba v Ljubljani.

Izpriječenci na radiškem odru

„Pri lepem razgledu“ je mogoče eno bolj prikritih kritičnih del Ođona von Hovatha. Kritika in zla slutnja bližajočega se fašizma sta včasih skriti za raznimi smehljaji. Toda tudi tako posreduje gledalcu vest o prevzetnosti in hkrati podlosti propadajočega plemišstva in malomeščanstva poznih dvajsetih let tega stoletja. Kar se zazdi ob naglem pogledu kot neke vrste podeželska komedija, je v resnici razkrinkanje obstoječih razmer in boj proti zlaganosti menda prevzvišene družčine in njenih prisklednikov. Torej obstaja v takem primeru tudi velika nevarnost amaterskih igralcev, da prehitro zdrsnejo v golo komedijantstvo in pozabijo na vsebino. Tej nevarnosti pa so se igralci SPD Radiše predvsem v prvem delu spretno izognili: Leni Lampichler in Manfred

Razstava, ki je vredna obiska

V četrtek, 9. marca 1989, je bilo v ljubljanski Mestni galeriji odprtje slikarske razstave pod geslom Alpe-Jadran. Svoja dela razstavljajo mednarodno znani umetniki Valentin Oman, Lojze Spacal in Giuseppe Zigaina. Hkrati je priljubljeni Koroški akademski oktet pod umetniškim vodstvom Cirila Krpača predstavil svojo najnovejšo CD-ploščo.

Odprtju razstave, ki so jo omogočile Zveza slovenskih zadrug v Celovcu, Ljubljanska banka, Elan, Tržaška kreditna banka, goriška Kmečka banka in dunajska Adria-bank, je prisostvovala vrsta uglednih osebnosti: m. dr. dir. Mirko Kunčič za Zvezo slovenskih zadrug v Celovcu, dir. Pavel Koder (Elan), dir. Borut Leban (goriška Kmečka banka), dir. Adriano Semen (TKA), podpredsednika Ljubljanske banke Ciril Krpač in Tone Slapanik ter predsednik CK ZKS Milan Kučan. Vse tri umetnike-razstavjalce, od katerih sta bila na razstavi

navzoča Valentin Oman in Lojze Spacal, je predstavil strokovnjak za likovno umetnost Zoran Kržišnik, spregovoril pa je tudi znanstvenik in politik dr. Matjaž Kmecl.

Ob tej razstavi je izšel tudi zelo informativen katalog, katerega je omogočila Ljubljanska banka. V njem so v podrobnosti predstavljeni umetniki-razstavjalci in njihova dela ter umetniški dosežki Koroškega akademškega okteta.

Razstava sama je odprta do 27. marca 1989. Vsem našim bralkam in bralcem priporočamo, da si jo, če se nahajajo v Ljubljani, na vsak način ogledajo. Ni treba posebej omenjati, da so razstavljena dela na visokem umetniškem nivoju, to zagotavljajo že imena umetnikov.

Kar pa razstavo v ljubljanski Mestni galeriji pa prav posebej odlikuje, je njeno geslo Alpe-Jadran. S tem namreč prispeva k še večji povezanosti in razumevanju med narodi in ljudmi v tem delu Evrope.

Tolmaier sta pristna izprijena plemiška otroka, Šimi Ogris grozljivo resničen koristolovec, Tomi Rogavnik, Martin Ogris in Marijan Woschitz dobre karikature propadle eksistence, Jožica Hribernik

pa verodostojna kaznovalka podlosti. Pohvala velja tudi režiserju Nužejju Wieserju in igralcem, ki so se resnično potrudili tudi za dober in pismeni slovensčini ustrezen odrski jezik. -ma

Prizor iz igre „Pri lepem razgledu“

Slika: Mohar

GOSPODARSTVO

Priloga Slovenskega vestnika

Celovec, marca 1989

**Raiffeisnova
organizacija –
staro ali vroče
železo? –
2. stran**

**Pri tej prilogi
so sodelovali:**

Hans Madritsch,
Andrej Mohar,
dr. Kristijan Schellander,
dr. Marjan Wakounig

Preživeti ali zavestno slediti razvoju? K diskusiji o slovenskem bančništvu na Koroškem

V prejšnji gospodarski prilogi Slovenskega vestnika sem v prispevku o združevalnih procesih v bančništvu načel diskusijo o vprašanju smiselnosti združitve Zveze slovenskih zadrug in posojilnic v enotno in učinkovitejšo bančno ustanovo. Takrat še nisem vedel, da je podoben predlog posredovala očitno tudi Raiffeisnova centrala. Reakcija vodilnih ljudi (predsednik M. Antonič, direktor J. Habernik) na občnem zboru in v publikacijah je bila odklonilna. Proti takšni ideji je bilo slišati predvsem tri argumente, in sicer: združitve bi pomenila

- oslabitev krajevnega faktorja
- zmanjšanje števila funkcionarjev in
- izgubo samostojnosti revizijske zveze.

Ob dejstvu, da sem še nadalje mnenja, da bi bila združitev boljša rešitev od sedanje, bi rad nekoliko podrobneje osvetlil navedene nasprotno argumente.

Ker se pri nas, koroških Slovincih, rado dogaja, da določeni ljudje (predvsem na položajih, in še predvsem, če se prištevajo k drugemu narodnopolitičnemu vrtičku kot predlagatelj, mnenja in diskusijske predloge takoj

razlagajo kot napad, izrecno izjavljam, da nočem nikogar prikrajšati za zasluge, da ne mislim nikomur žagati stolčka in da ne pišem v imenu nobene organizacije ali osebe. Hočem le prispevati k (v naših strukturah žal nezadostnemu) strateškemu razmišljanju – tako na narodnopolitičnem kot tudi na gospodarskem področju.

Krajevni faktor

Pomembnost krajevnih dejavnikov za povezanost bančnega poslovanja s potrebami in posebnostmi neke vasi ali okolice, za povezanost uslužbencev z domačim prebivalstvom, ni sporna. Kljub temu pa pretiranje ni na mestu.

Če vzamemo južno Koroško tako rekoč za naravni teren delovanja slovenskih ustanov, moramo ugotoviti, da so v zadnjih desetletjih nastale bistvene spremembe. Medtem ko je za časa ustanovitve naših zadrugnih enot prevladovalo kmečko prebivalstvo, ki je le poredkoma zapuščalo domačo občino, je danes večina ljudi zaposlenih izven domačega kraja v industriji ali uslužnostnem sektorju. Medtem ko se naši stari starši še spominjajo, koliko

krat so šli peš v Celovec ali Beljak, se danes Šentjakobčan zvečer, ko se pripelje iz Beljaka, po večerji usede v avto in je prej kot v eni uri na plesu SAK v Borovljah, Globasnici ali pa na kulturni prireditvi v Železni Kapli ali v Šentprimozu. Če ima s seboj premalo denarja, ga lahko grede dvigne iz bankomata v Vrbi ali Celovcu; konto pa ima pri beljaški hranilnici ali bodoči „Z“ v Beljaku, ker ima ta poslovalnico blizu njegovega delovnega mesta; hranilno knjižnico pa ima bolj iz narodne solidarnosti kot dnevne potrebe pri domači slovenski hranilnici, kajti za vsakodnevno potrebo mu leta bolj malo koristi; ko se zvečer vrne z dela, je že zaprta.

Seveda obstajajo tudi še – maloštevilni – kmetje in starejši ljudje, ki so manj mobilni, toda razvoj gre brez dvoma v prej opisano smer. Krajevna omejenost se spričo modernih komunikacijskih in prometnih sredstev vedno bolj briše. Danes nikogar ne bo resno motilo, če krajevna slovenska banka ne bo več samostojna posojilnica, temveč poslovalnica osrednje slovenske banke z višjo zmogljivostjo in večjim javnim ugledom.

Število funkcionarjev

Z ustanovitvijo združene slovenske bančne organizacije bi se število funkcionarjev verjetno res nekoliko znižalo, čeprav pa to ni bistven problem. Tudi odborniki so danes bolj mobilni. Zakaj dosedanji zadrugniki krajevnih posojilnic ne bi mogli biti tudi člani enotne zadrugne banke (ali delniške družbe)? Tako bi imeli enake možnosti vplivanja kot jih imajo pri krajevnih posojilnicah, seveda s pogojem, da bi bile strukture res demokratične, pregledne in bi svoje člane vestno obveščale o poslovnih politikah in razvoju ustanove.

Seveda bi bilo nekaj manj predsednikov in podpredsednikov posojilnic in raznih njihovih odborov in pododborov. Tudi to ni nič slabega, kajti politika ohranjanja zvestobe ljudi do narodne skupnosti in njenih organizacij z razdeljevanjem odborniških funkcij neglede na njihovo učinkovitost (znana je ironična šala: „Vsak koroški Slovenec je predsednik ali podpredsednik“) je v resnici

Predsednik Zveze slovenskih zadrug Miha Antonič (na sliki) je na občnem zboru zavrnil vprašanje smiselnosti združitve Zveze slovenskih zadrug in posojilnic v enotno in učinkovitejšo bančno ustanovo.

Jugoslovanska inflacija 1988: 251%

Cene potrošniškega blaga v Jugoslaviji so se v preteklem letu zvišale za 251%, medtem ko se je socialni proizvod znižal za dva odstotka. Industrijska proizvodnja je bila za 0,7% nižja kot leto poprej, kmetijstvo pa je zaradi suše pridelalo za tri odstotke manj.

Zunanjetrgovinska bilanca se je v preteklem letu izboljšala. Čeprav sta bil uvoz in izvoz po obsegu nižja kot leta 1987, se je dolarska vrednost povečala. Vrednost izvoza je znašala 12,6 milijarde dolarjev, kar je za skoraj 10% več kot v letu poprej, uvozili pa so za 13,2 milijarde dolarjev ali za 3,4% več. S tem se je razmerje med uvozom in izvozom v letu 1988 izboljšalo z 90,4 na 95,8%, zunanjetrgovinski primanjkljaj pa se je znižal z 1,22 milijarde na 557 milijonov dolarjev.

Jugoslovanski tuji dolgovi znašajo približno 21 milijard dolarjev. Zvezna skupščina je konec preteklega leta zavrnila zakonski predlog, ki je predvideval izpolnitev zahtev Mednarodnega denarnega sklada (IMF). Le-ta za odobritev kreditov za sanacijo gospodarske krize običajno zahteva ukrepe za znižanje inflacije z varčevanjem pri socialnih izdatkih in pospeševanjem izvoza, z znižanjem plač in devalvacijo valute. Tako naj bi se zagotovilo vračanje kreditov mednarodnim bankam. Toda možnosti za nadaljnje varčevalne ukrepe pri osebnih dohodkih Jugoslovancev so izčrpane, saj je velik del delovnih ljudi že zdaj v hudi denarni stiski.

Ta odločitev zvezne skupščine bi lahko Jugoslavijo letos prisilila k moratoriju pri vračanju dolgov tujini, kar bi lahko privedlo do hudih problemov v zunanji trgovini.

K. S.

utvara in varanje samega sebe. Naše ljudi je treba v prvi vrsti aktivirati in angažirati na osnovi strokovnosti, učinkovitosti in vsebinske privlačnosti naših političnih, kulturnih in gospodarskih dejavnosti, in ne s častmi brezveznega funkcionarstva. Prav posebej velja to za gospodarske strukture, kjer smo v primerjavi s kulturo in njeno delno neodvisnostjo izpostavljeni avstrijski in čedalje bolj tudi mednarodni konkurenci.

Revizijska zveza

Neglede na to, da nisem preveril pravnih in organizacijskih pogojev, ob katerih je mogoče kljub učinkoviti strukturi obdržati lastno revizijo, se mi zdi pomembno naslednje: načela revizijske dejavnosti so zapisana v zadnjih zakonskih določilih, ki veljajo za vse revizijske zveze v Avstriji. Po teh določilih ima revizija dolžnost, da preverja poslovanje zadrug glede zakonitosti in pravilnosti, upravne organe pa ne

odvezuje odgovornega ravnanja po zakonu in pravilnikih zadrug.

Revizija tudi ne posega v samoupravo zadrug, temveč ima nalogo svetovanja organom ter da jih v določenih primerih posvari in od njih zahteva odpravo nepravilnosti.

Če se spomnimo borovelske afere, vidimo, da v tem primeru lastna revizija ni mogla preprečiti polomije, čeprav je opozarjala na nepravilnosti in preteče nevarnosti. Seveda je vprašanje, ali je bila dovolj odločna. Če ne, potem se postavlja vprašanje, zakaj ne. Morda zato, ker je bila preveč odvisna od lastnih struktur in vplivnih oseb, ki očitno niso imele zadostnega interesa za to, da se stvari hitro in učinkovito razčistijo? Neodvisna revizija bi imela v tem primeru več možnosti za pravočasno preprečitev katastrofe.

Torej tudi argument o lastni reviziji ni povsem preprič-

(dalje na 4. strani)

Že F. W. Raiffeisen, ki je v pravem in duševnem življenju videl najvišji cilj vsega združniškega stremjenja, je leta 1882 na zasedanju društva izjavil, da „veliko društev svoje naloge zanemarja in da se pojmujejo le kot vir dobičkarstva“. Tudi danes je slišati vedno več kritike, da so v ospredju vse preveč gospodarski vidiki združništva, zaradi katerih se socialne funkcije zanemarjajo.

Prvotno mala, pregledna združenja nekaterih oseb so na velike koncentracijske procese v predelovalni industriji in trgovini odgovorila z rastjo in s spojitvami. Pri tem jim ni uspelo, da bi ohranili proces odločanja od spodaj navzgor ali da bi ga vsaj prilagodila spremenjenim pogojem. Namesto neposredne demokracije, torej neposrednega vpliva članov na poslovodstvo, se je uveljavilo namestniško združniško soodločanje.

Skratka: ob povečanem konkurenčnem boju ni uspelo ohraniti ravnotežja med v konkurenčnost usmerjenim podjetjem in v članstvo usmerjeno zadrugo. Združniško vodeno podjetje, ki svoje članstvo vključuje v proces odločanja le še na videz, podpornih ciljev v smislu Raiffeisnovih idealov ne more več opravljati.

Ali v današnjem času socialnoreformni principi F. W. Raiffeisna niso več potrebni? So dejansko zastareli, jih je gospodarska realnost že zdavnaj prehitela, ali dejansko ne morejo služiti kot družbenopolitična strategija v smislu demokratizacije in počlovečenja v „postindustrijski“ družbi? Sodi Raiffeisen torej med „staro železo“?

Oktobra lanskega leta – spominskega leta posebne vrste – sta Raziskovalni inštitut za združništvo dunajske univerze (FOG) ter Avstrijska Raiffeisnova zveza izvedla znanstveni simpozij. Domači in inozemski strokovnjaki ter praktiki iz združništva so skupaj razmišljali o sedanosti in prihodnosti združništva, v delovnih skupinah pa so preučevali nove poti združniške prakse.

Toda aktualnost tovrstnih razmišljanj in pomembnost delovnih rezultatov se medtem nista zmanjšali. Prav nasprotno: prav zdaj je potrebno, da se s tem spet ukvarjamo – predvsem kot protitež slepi evforiji ob razpravi o vstopu v ES.

Združništvo narekuje trend

„Vročega železa“ se je že kar na začetku lotil prof. Kappler (ZRN)¹. Njegovo vprašanje se je glasilo: kako je v veleorganizaciji mogoče preprečiti, da funkcionarji člani ne bi „kolonializirali“, da jih torej ne bi zlorabljali za interese organizacije?

Jedro njegove izpovedi: v bistvu lahko organizacija preživi samo tedaj, če se je hkrati tudi sposobna razvijati. Za to pa mora biti sposobna stalno

zadovoljevati potrebe in interese posrednih ali neposrednih partnerjev. To je velik izziv, ker se potrebe stalno spreminjajo. Če hoče organizacija ustrezno služiti svojim članom, mora spoznati in premagati svoje rutinsko poslovanje in svojo okorelost. Zato bi morala biti sposobna prilaganja potrebam in usklajevanja različnih interesov.

Če hoče biti prilagodljiva potrebam, mora biti po mnenju strokovnjaka sposobna:

- spoznati, kaj ve o sebi in drugih. Kako uporablja ta spoznanja? V koliko je sposobna izdelati smernice za razvoj in postopek za njegovo uresničevanje.

- zaznavati potrebe članov; hierarhične organizacije največkrat pozabijo na potrebe članov. Stremijo za prevzem oblasti. Za hierarhijo pa ni alternativ. Vse prej gre za to, da se stalno razpravlja o njenih negativnih posledicah.

- estetskega presojanja, kar pomeni sposobnost, da prispeva k vsestranskemu izpolnjevanju svojih članov.

zna, kaj potrebuje, in da ne more nihče drug odstraniti zlo materialne in imaterialne bede.

Napredek iz stvarne nuje

V delovnih skupinah se je izkazalo, kako težko je vodilnim združnikom v sedanosti uresničiti Raiffeisnov koncept. Sposobnost za razvoj in napredek v prej opisanem pomenu se skrči na nujo, ki jo diktira trg. O napredku razpravljajo prav tako malo kot o možnih družbenih trendih v prihodnosti usmerjenega združništva. Od vsepovsod sili v ospredje stvarna nuja. Pri tem izstopata predvsem dva glavna problema:

1. Problem konsenza: pogosto opozarjajo na težave z bazično-demokratskimi načeli. Prednost bližine do članov v trodeljeni tvorbi celotnega podjetja postaja vedno bolj hiba: do velikih problemov prihaja pri uveljavljanju tako imenovanih „strukturnih čistk“ (npr. zaprtja podružnic) proti volji članov; tudi

ralne probleme simpozija. Hitro približevanje Evropski skupnosti in s tem povezana notranjezdružniška strategija koncentracije, spojitve in racionalizacije se kaže kot ovira za razmišljanje o aktualnosti in sodobnosti združniških idej F. W. Raiffeisna.

Kriza hierarhije

Nasprotja med gospodarskimi potrebami in ideologijo združništva običajno premoščajo z delitvijo dela: poslovodstvo je pristojno za ene, funkcionarji za druge naloge. Toda: ali je gospodarska načela sploh mogoče združiti s humanoetičnimi, se sprašuje prof. Heintel (Celovec)² in nato ugotavlja, da doslej ta dva principa še nikoli ni uspelo združiti v eni organizaciji.

Načelno, je nadaljeval Heintel, je človeška dimenzija sožitja (kooperacija, solidarnost, sposobnost do razčiščevanja konfliktov...) uresničljiva le v malih skupinah, ki so izoblikovale človeka v

načinom gospodarjenja ni mogoče nadaljevati.

Možnosti krize?

Heintel pa vidi možnost prav v krizi birokratskih aparatov. Le-ta namreč sili v ponovni razmislek o tem, kar je že pred več kot 100 leti osnoval F. W. Raiffeisen. Osrednje vprašanje pa je, kako je te ideje danes mogoče organizacijsko izpeljati.

S tem je profesor svoja razmišljanja zaključil prav tam, kjer naj bi se problemov lotil, namreč ob vprašanju, ali je gospodarski red, ki stremi le še po večjem dobičku in izkoriščanju človeka in narave, pozablja pa na krščansko ljubezen do bližnjega in medsebojno pomoč, z organizacijskimi spremembami sploh mogoče napraviti bolj človeškega.

Ob nalogi, da v delovnih skupinah poiščemo vzroke za zmanjšano storilnost v lastnih organizacijah, ki izvirajo iz podrejenosti, so vodilni kadri Raiffeisnovke naposled našli prav to, kar je vzrok v vseh podjetjih in birokratskih veleorganizacijah:

- informacijske in komunikacijske pomanjkljivosti na vseh področjih organizacije
- premalo možnosti za soodločanje dejanskih izvajalcev in njeno faktično odvisnost od nadrejenih
- premajhno vključevanje članov in funkcionarjev v odločanje
- nesposobnost tistih, ki odločajo
- diktatorske odločitve
- manjkajoče soglasje z odločitvami
- nepravilne odločitve kot posledica prevelikega števila organov in komplicitnosti problemov
- nedosleden način vodenja
- interesni konflikti zaradi podvojenih funkcij
- pomanjkanje idej
- izguba identitete

Kriza možnosti?

Vodilni kadri se spominjajo uspešno zaključenih menežerskih seminarjev in končno najdejo rešitev: s projektnimi skupinami, idejnimi borzami, razgovori s sodelavci, pismi funkcionarjev, regionalnimi in lokalnimi zborovanji, delovnimi odbori za pripravo težjih odločitev, povečanjem pristojnosti poslovodstva, izboljšano izobraževanjem se hočejo upreti začaranemu krogu splošne ohromelosti možganov, s tem pa tudi zmanjšati izgube, ki nastajajo zaradi trenj v celotni organizacijski strukturi „Zelenega velikana“.

Vprašljivo in dvomljivo pa ostaja, ali bodo vsi ti ukrepi – v kolikor niso le navidezne obljube – uspeli zaustaviti vedno močnejšo „kolonializacijo“ in upravljanje s članstvom.

Hans Madritsch

Raiffeisen – staro ali vroče železo?

Ob geslu „zadruga“ moji prijatelji in znanci takoj pomislijo na Raiffeisen, „aparat oblasti“ in na „nepregledno veletvorbo“. S tem povezujejo lastnosti kot so zastarelo in „ponesrečeno“. Neupravičeno?

- ukrepati s tem, da uvaja in razvija procese odločanja, sposobna mora biti preprečiti gnile kompromise.

Če hoče usklajevati različne interese, pa potrebuje:

- voljo do storilnosti
- pripravljenost za skupnost
- ugodno inovativno vzdušje
- odprtost

Končni cilj organizacije, ki je sposobna za razvoj, po mnenju strokovnjaka ni v tem, da samo preživi in izvršuje le kako določeno družbeno nalogo (npr. upravo). Bistveni cilj je vse prej ta, da člani osvobodijo pritiska, odvisnosti in odločanja drugih. V tem smislu naj bi bila organizacija, ki je sposobna za napredek, tudi emancipacijski sitem. To pa je lahko le tedaj, če je poleg že omenjenih sposobnosti pripravljena s svojim članstvom ali sodelavci stalno razpravljati o skupnih življenjskih potrebah.

Že F. W. Raiffeisen je bil trdno prepričan, da lahko le prebivalstvo samo prav spo-

princip soglasnih sklepov na občnih zborih ni več vzdržen.

2. Identifikacijski problem: z vedno močnejšo centralizacijo pojema tudi identifikacija članstva. V večjih mestih so občni zbori že zdavnaj le še karikature samih sebe; menda obstajajo samo še seje predsedstva in nadzornega odbora. Tu se zastavlja vprašanje, ali združna oblika organiziranosti celo ne ovira trenda bank.

Med nekaterimi udeleženci je referat strokovnjaka za organiziranje očitno povzročil veliko nelagodje. Tudi niso izostali trdi in surovi odgovori gospodarstvenikov na humanistične ideje profesorja. Nekdo se je krepko odrezal in dejal, da je zadovoljevanje potreb članstva možno samo preko trgu ustrezne orientacije, za napredek so v tem smislu odločilni le marketing, management, „know-how“, storilnost in racionalizacija!

Nasprotja med teoretiki in praktiki so nakazala gene-

teku milijonov. Veleorganizacije, ki so se razvile v teku industrializacije, pa so male skupine in manjše življenjske enote razbile.

Menil je, da so veleorganizacije zdrsnile v krizo, ker so v vedno očitnejšem nasprotju z emocionalnimi potrebami ljudi. Ta se izraža v upadanju storilnosti, ker vedno močnejše zavirajo razvoj osebnih sposobnosti, brez katerih pa napredek ni mogoč. Nizka sposobnost prilagajanja preprečuje tudi dejansko razčiščevanje problemov, strogo vertikalno grajene organizacije pa reagirajo z obrambnim zdržanjem in povečano birokracijo.

Take gospodarske tvorbe so predvsem neprimerne za kmetijstvo, je poudaril Heintel. Lastna zakonitost visoko tehniziranih sodobnih velepodjetij je tuja njegovemu značaju. Doslej neuspešni poskusi reševanja agrarnih problemov s sredstvi veletehnike, pa dokazujejo, da s takim

¹ rojen 1940, profesor gospodarskih ved na privatni univerzi v Witten/Herdecke (ZRN).

² rojen 1940, profesor na univerzi za izobraževalne vede v Celovcu.

Tovarna celuloze na Rebrci deluje z nekaterimi prekinitvami že skoraj 100 let. Od leta 1979 dalje pa ima obrat, ki je pomemben za preživetje cele regije, nova lastnika. Večinski lastnik je podjetje Slovenija papir, ki trenutno v tovarni celuloze Obir zagotavlja 220 delovnih mest, hkrati pa je z odkupom v močno podporo tudi 2000 dobaviteljem lesa iz vse Avstrije. Da se je podjetje z novima lastnikoma in novim vodstvom znalo uveljaviti, dokazuje promet tovarne v letu 1988, ki znaša kar 1,6 milijarde šilingov.

Tovarna OBIR – uspešno leto 1988

V rebrški tovarni teče proizvodnja celuloze domala že sto let. Tovarna ima zelo razgibano preteklost. Večkrat je bila že pred zaprtjem. Čas po 1979. letu pa je prinesel razveseljiv gospodarski vzpon.

Nova družba – Tovarna celuloze Obir, družba z o.j., v lasti družabnikov SOZD Slovenija papir n.sol.o (z večinskim deležem) in Kärntner Betriebsansiedlungs- und Beteiligungsgesellschaft m.b.H., je že veliko investirala v modernizacijo obrata in v prid varstva okolja.

Obir se je razvil v čvrsto gospodarsko podjetje, ki uspešno uveljavlja svoj pro-

izvodni in trgovinski koncept. Preko kooperacije s slovensko papirno in grafično industrijo in po zunanjetrgovinskih dejavnostih lastne trgovske firme HAGO v Celovcu je usmerjeno v evropsko in svetovno gospodarstvo, predvsem pa v prostor Alpe-Jadran. V letu 1988 je Obir imel 1,6 milijarde šilingov prometa, HAGO pa okoli 400 milijonov.

V zavesti, da z obstoječo tovarno dolgoročno ne bo mogoče ekonomično proizvajati in tudi ne zadovoljivo rešiti problema onesnaževanja okolja, smo pri Obirju že pred leti mislili tudi na pri-

hodnost. Tako smo skupaj z mednarodno priznanimi strokovnjaki izdelali projekt nove tovarne celuloze in ga leta 1985 vložili pri pristojnih oblasteh. Ta projekt predvideva znatno zvišanje proizvodne zmogljivosti in temeljito sanacijo okolja z najsoodobnejšo tehnologijo.

Za uresničitev projekta govorijo predvsem naslednji ugodni pogoji: lokacija tovarne sredi gozdnatih področij; povečana dobava predvsem domačega lesa je zagotovljena – med 2000 dobavitelji je pribl. 1500 kmetov iz ožje in širše okolice tovarne; na voljo je kvalifici-

ran kader; obstaja potencial dodatnih delovnih moči; napreden proizvodni in trgovinski koncept omogoča prodajo tudi večjih količin kakovostne celuloze; oblasti so že izdale vodnopravno dovoljenje za ekološko sanacijo; projektni in investicijski načrti so izdelani.

V tovarni zaposleni, prebivalstvo, občinski in regionalni politični zastopniki se zavzemajo za obstoj tovarne Obir in za uresničitev tega projekta. Vodstvo Obirja se prizadeva za ustrezno financiranje projekta in se pogaja z mednarodnimi bančnimi ustanovami. Brez ustrezn

državne podpore, kakršna je bila odobrena za druge podobne projekte v Avstriji, seveda ni mogoče misliti na uresničitev projekta.

Ne gre zgolj za obstoj tovarne, temveč za delovna mesta, za dohodek kmetov in obrtnikov, občin in drugih ustanov, skratka za gospodarski obstoj in prihodnost številnih družin in cele regije.

Zdaj so na vrsti deželni politiki, da zavzemajo jasno stališče. Od njih je odvisno, ali bodo omogočili stvarno rešitev, ki daje tovarni, ljudem in regiji prihodnost. Alternative k Obirju in njegovemu projektu trenutno ni videti.

zellstoffabrik ges. m. b. h.
tovarna celuloze
družba z o. j.

A-9133 Miklauzhof
Miklavčevo

Telefon: 0 42 38 / 504-0

**Telex: 422352 zelob a
422729 zelob a**

Telefax: 0 42 38 / 504-39

Preživeti ali zavestno slediti razvoju?

(nadaljevanje s 1. strani)

ljiv, ko govorimo o najbolj učinkoviti obliki slovenskega bančništva na Koroškem.

Ohranjati ali se razvijati?

V prvi vrsti ni vprašanje majhnih ali velikih enot, samostojnosti ali koncentracije, razdrobljenosti ali centralizma. Vemo, da so majhne enote lahko uspešne, velike pa tudi neuspešne. Verjetno večina naših posojilnic v trenutnih razmerah lahko preživi.

Da pa bo „moralo“ priti do nadaljnjih združevanj, je danes jasno tudi v Zvezi slovenskih združenj.

Toda vprašanje je, ali je cilj samo preživeti in mukotrpno ohranjati samo to, kar obstaja, ker ob tem načinu drugače več ne gre, ali pa postati aktivna in vodilna zmet slovenskega gospodarstva na Koroškem, ki se je v stanju tudi spoprijeti v splošnem koroškem in avstrijskem gospodarskem okolju, kar pomeni biti resen gospodarski faktor.

V naslednjih letih se bo bančna situacija zaostila tudi na Koroškem. Skupni evropski trg bo vodilne avstrijske banke prisilil k še večji konkurenčnosti in učinkovitosti. Primer „Zentralsparkasse“ in Beljaške hranilnice kaže, v katero smer bo šel razvoj: koncentracijski proces se bo nadaljeval, močni konkurenti bodo prodirali tudi na doslej še bolj ali manj zaščitene krajevne trge. Veliki z močno kapitalno osnovo, agrarnim reklamnim potencialom, izvrstno uslužnostno mrežo in ugodnostmi za stranke bodo male močno izrivali. Če tem velikim bankam uspe pridobiti vlagatelje, ki so bili doslej vezani na male krajevne banke in jim tako odvzeti ugodna denarna sredstva, potem bo dohodkovna in kapitalna situacija mnoge prisilila k združevanju.

Čeprav velikost ni edini odločilni pogoj za uspešnost, je v opisanih razmerah vendar zelo pomemben faktor. S strnjanim kapitalom, enotno poslovno politiko in porazdelitvijo reklamnih sredstev, racionalnejšim delovanjem upravnih, kontrolnih in poslovodskih pristojnosti se pogoji lahko le znatno izboljšajo.

Če o tem razmišljajo banke, ki štejejo med vodilne v državi oz. v zveznih deželah, potem slej ko prej mislim, da bi o tem morale še bolj resno razmisliti tudi majhne ustanove, med njimi še prav posebno tudi slovenske. Prepričan sem, da bi bila v današnjih, še bolj pa v pogojih v bodočnosti, združitev celotnega slovenskega bančništva v eno združeno bančno ustanovo najboljše rešitev.

Kristijan Schellander

Službena potovanja po davčni reformi

Službena potovanja delojemalcev, ki potujejo po naročilu delodajalcev oz. podjetnikov, so se po novi davčni reformi podražila. Kdor se ne bo ravnal po novih določilih, bo to občutil na lastnem žepu.

Zakaj?

Delojemalec, ki bo v bodoče na službenih potovanjih za stroške kot so kosilo, večerja in podobno porabil dnevno več kot 240 šilingov in mu bo delodajalec te stroške povrnil, bo moral za presežek preko 240 šilingov plačati davek kot za normalen del plače.

Primer:

Delojemalec Janez A., ki je zaposlen v nekem import-ekspornem podjetju, je 1 dan na službenem potovanju. Na tem potovanju porabi za prehrano 1000 šilingov. Podjetnik mu, ker Janez A. predloži račune, povrne celotne stroške.

Obračun po davčni reformi:

Od stroškov v višini 1000 šilingov moramo odšteti neobdavčljivo dnevno v višini 240 šilingov. Za razliko (v tem primeru 760 šilingov) mora Janez A. plačati davek kot za običajen mesečni dohodek.

Kako obračuna podjetnik?

Podjetnik, ki je svojemu uslužbencu povrnil stroške za službeno potovanje, ima možnost, da v tem primeru 240 šilingov knjiži kot izdatek podjetja. Diferenčna vsota v višini 760 šilingov pa mu zviša letni dohodek, ker je ne sme knjižiti kot izdatek podjetja – pa čeprav je Janezu A. dejansko izplačal razliko.

Povzetek: Dnevnic za tuzemsko potovanje po davčni reformi znaša 240 šil.

Dnevnica za tuzemska potovanja, ki so vezana s prenočevanjem se zviša na 300 šil.

Obračunavanje stroškov za prenočitve

Po novi davčni reformi ostajajo stroški prenočitve za tuzemska potovanja neobdavčljivi do 200 šilingov dnevno (ne zamenjajte dnevnic z nočnino!). V to vsoto so že vključeni stroški zajtrka. Ta vsota pa ni najvišja, saj imajo delojemalci pravico do vračila učinkovitih stroškov, ne da bi se jim presežek preko 200 šilingov obdavčil kot del mesečne plače. To pomeni, da delojemalcu, ki prenoči v hotelu „Imperial“ za 1000 šilingov, povrnjenih učinkovitih stroškov ne obdavčijo (kot npr. pri dnevnicah) kot del mesečnega dohodka. Prav tako delodajalec celotne povrnjene stroške knjiži kot izdatek podjetja. Pozor: Tarife za inozemska potovanja se niso spremenile, zakonodajalec je spremenil samo tarife za tuzemska potovanja.

Kaj zakonodajalec šteje za službeno potovanje?

Zanj je službeno potovanje takrat, če delojemalec a) po naročilu delodajalca zapusti stalno službeno mesto s ciljem, da v drugih krajih opravlja službene naloge. b) dalj časa v drugih krajih (izven kraja stalnega delovnega mesta) opravlja službo in mu zato dnevno vračanje v kraj stalnega službenega mesta ni mogoče.

Da ima delojemalec pravico do polne dnevnic (240 šilingov) mora službeno potovanje trajati najmanj 12 ur. Če je potovanje krajše, se mora vsota enakovredno deliti.

Primer:

Delojemalec A. prične službeno potovanje v ponedeljek ob 8 uri in ga konča v torek ob 16. uri.

Za prvi dan (ponedeljek) dobi 300 šilingov (dnevnica se zviša z 240 na 300 šilingov, ker potovanje vključuje prenočitve). Za torek dobi 160 šilingov – to je 8/12 polne dnevnic. Za torek se šteje potovanje od 8. do 16. ure. Torej osem ur (prej sem nakazal, da ima pravico do polne dnevnic v višini 240 šilingov takrat, če potovanje traja vsaj 12 ur). Poleg tega ima delojemalec A. tudi pravico, da mu delodajalec poleg dnevnic povrne tudi stroške prenočitve. Seveda samo v primeru, če je dejansko prenočeval.

Še nekaj o kilometri- ni:

Neobdavčljivo kilometrino prejmete samo za službena potovanja. Namen kilometrine je, da krije vse stroške, ki so vezani z uporabo avtomobila. Kilometrino naj – detajlirano – pokrije sledeče stroške: bencin, olje, servis, davek

na avtomobile, zavarovanje za odgovornost, delni kasko, letno amortizacijo (obrabo) avtomobila.

Kilometrino pa ne krije sledečih stroškov: zavarovanja pravnega varstva (Rechtschutzversicherung), polnega kaska, članarine za avtoklube, stroškov garažiranja, stroškov financiranja v zvezi z nakupom/popravilom avtomobila.

Vsi vemo, da velik del delojemalcev za službena potovanja uporablja lasten avtomobil. Za ta potovanja mu delodajalec običajno povrne zakonsko določeno kilometrino v višini 3,70 šilinga za kilometer. Poleg tega pa sem vam naštel še stroške, ki jih kilometrino ne krije, ki pa kljub temu nastanejo. V tem primeru ima delojemalec možnost, da alikvotni del stroškov, ki bremenijo službena potovanja, uveljavi na finančnem uradu ob letni davčni izjavni. V vseh teh primerih je pomembno, da delojemalec vodi knjižico, kamor zabeleži vse stroške avtomobila ter vsa službena potovanja.

M.W.

	Službena potovanja		
	v Avstriji	Opomba	za inozemstvo
Dnevnice	240 oziroma 300 šil.	Višje dnevnic niso priznane, presežek se obdavči kot redni dohodek. Delodajalec sme kot izdatek podjetja knjižiti samo 240 oz. 300 šil.	Nobenh sprememb po davčni reformi
Stroški prenočevanja	200 šil.	Višji stroški niso obdavčljivi; delodajalec knjiži kot izdatek učinkovite stroške. Pogoj – račun.	nobenh sprememb po davčni reformi
Kilometrino – 3,70 šilingov za kilometer. Stroški za polete, vlak, buse itd. so priznani v vsaki višini – pogoj: račun oz. vozna karta!			

Kriminalna policija preiskuje Raiko

Čudne stvari se dogajajo v zvezi s posojilom nekega zgornjekoroškega velekmeta pri Raiffeisnovi zvezi v domačem kraju (Sirnitz) in pri njeni koroški centrali. „Zadeve so čudne zato“, je razlagal pravni zastopnik kmeta dr. Payrits z Dunaja na posebni tiskovni konferenci v Celovcu, „ker doslej tudi kot pravni zastopnik od Raiffeisnovke nisem dobil nobenih uporabnih in razumljivih obračunov, še bolj pa zato, ker smo na Raiffeisnovi banki v Sirnitzu našli podpis pod kreditno pogodbo, ki nikakor ne sodi tja, saj obtoženi kmet tedaj tiste osebe (sedaj je to njegova žena) niti poznal ni. Prav tako čudno pa se raz-

vija cela zadeva: ker kmet domači banki še ni vrnil posojila v višini 585.000 šilingov, je ta banka na okrajnem sodišču v Šentvidu ob Glini takoj izposlovala dražbo posesti, ki so jo izvedenci ocenili z 8,6 milijona šilingov. Odvetnik dr. Payrits je poročal, da bi bil njegov mandant že ob posest, če se ne bi bil zgodil slučaj, da na dražbo ni prišel noben interes.

Le tako imata kmet in njegov odvetnik zdaj še šest mesecev časa, da naslednjo dražbo preprečita in v tem času dosežeta, da Raiffeisnovka izda točen finančni obračun. Stvar je namreč v tem, da je kmet pred štirimi leti pri centrali najel 6,5 mili-

jona kredita, da je doslej plačal že 9,5 milijona, da pa Raiffeisnova zveza od njega terja še 5 milijonov. Odvetnik, ki je tako ravnanje banke označil kot zastarelo in podobno fevdalnemu ravnanju, je poudaril, da še pri tako visokih obrestih njegov mandant ne bi mogel imeti tako visokih dolgov. Za ponarejen podpis pa je odvetnik dejal, da zadevo zdaj preiskuje že celovška kriminalna policija.

Odvetnik dr. Payrits je o celotni zadevi menil, da se nepojmljive stvari kar kopičijo. Mimogrede je bilo tudi slišati, da Raiffeisnovka očitno po mili volji zaračunava določene „dodatne stroške“, ki v tej stroki

nikakor niso običajni. Prav tako je z začudenjem ugotovil, da v jamstveni pogodbi, ki jo je kmet podpisal, nikjer ni zabeležena obrestna mera. Dvom, ki se pojavlja ob dejstvu, da je bil omenjeni podpis ponarejen, ter da doslej še ni nobenega konkretnega obračuna o kreditu, postaja vedno večji, očitki na račun Raiffeisnovke banke pa se množijo. Prav težave, ki jih je imel že marsikateri kmet s to bančno organizacijo, pa samo še povečujejo dvome v socialnost Raiffeisnovke. Kaj pa, če je marsikateri kmet utrpel škodo tudi že v preteklosti, medtem ko se je Raiffeisnovka redila?

„Jožefov“ živžav v Dobrli vasi

Na Jožefovo je v Dobrli vasi prav gotovo vsako leto največja gneča po trgovinah, na cestah in trgih. Letos se je „Jožefov sejem“ začel v ponedeljek, 13. 3. in bo trajal do prihodnje nedelje, 18. marca. Trgovci vabijo s posebnimi ugodnostmi in svojo robo ponujajo ves dan tudi v soboto in nedeljo. Ne le iz Podjune, tudi iz drugih krajev Koroške se bodo pripeljali kupci, da izrabijo ugodne ponudbe kram-

ne ponudbe „kramarjev“ in trgovcev in se z otroci poveselejo ob živžavu na dobrlskih ulicah.

Za posebno vabo skrbi tudi reklamna skupnost dobrlskih trgovcev, ki vsak dan razpisuje nagrade. Vsakdo, ki ugane, kolikokrat je beseda „Josefi“ napisana v občinskem listu, ima možnost vsak dan dobiti tisočak, glavni zadetek pa je polet v Carigrad za dve osebi.

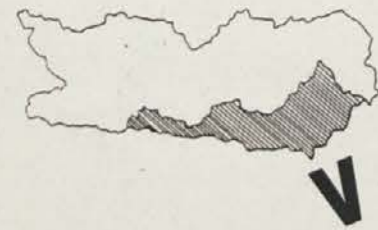
PROGRAM VIGREDNIH POTOVANJ

		pavšalna cena po osebi
11. 4.	1 dan, SZOMBATHELY (Madžarska) – vožnja z možnostjo nakupovanja	200 šil.
13. 4.	1 dan, DOBRNA, vožnja v kopalnišče vklj. vstopnica	130 šil.
20. 4.–23. 4.	4 dni, MEDJUGORJE, vklj. 1 polpenzion v hotelu, 2 prenočitvi z zajtrkom, privatno	1450 šil.
21. 4.–23. 4.	3 dni, otok KRK – vožnja vklj. 2 polpenzion	950 šil.
28. 4.– 1. 5.	4 dni, MEDJUGORJE, vklj. 1 polpenzion v hotelu, 2 prenočitvi z zajtrkom, privatno	1450 šil.
11. 5.–15. 5.	5 dni, PARIZ – grad Versailles – Straßbourg – Schwarzwald – Bodensko jezero, vklj. 4 polpenzioni, vodič in ogled mesta z avtobusom (doplačilo za enoposteljno sobo 900 šil.)	3540 šil.
14. 5.	1 dan, VOŽNJA ZA MATERINSKI DAN V MARIA LUGGAU, z južino	290 šil.
28. 5.	1 dan, praznik narcis, BAD AUSSEE	240 šil.
8. 7.	1 dan, VIŠARJE – TRBIŽ, vklj. karte za vzpenjačo	230 šil.

Če ni posebej navedeno, se odpeljemo iz Dobrle vasi!

Če še ne veste, kam na dopust? Pojdite z nami v Umag!
Podrobnejše prospekte dobite v naši pisarni.

Prijave: **SIENČNIK** A-9141 DOBRLA VAS
Potovalna agencija: ☎ (0 42 36) 22 19

V ZRCALU

Spominska svečanost v Rožeku

ROŽEK. – V spomin na 60. obletnico smrti akad. slikarja Petra Markoviča so društveniki položili na njegov častni grob na rožeškem pokopališču šopek rož. Prireditve, ki jo je s svojim petjem olepšal MoPZ „Jepa-Baško-jezero“ pod vodstvom mag. Aleksa Schusterja, se je poleg domačinov udeležila vrsta častnih gostov, med njimi župan Franz Pischelsberger,

občinski odborniki Ludvik Lesjak (EL), Heinz Karnel, Karl Pekastnig (oba SPÖ) in Josef Blajer (ÖVP) ter predsednik Zveze slovenskih zadrug Miha Antič. Predsednica društva Gerti Valentinič, ki je skupaj z odbornikom Zdravkom Schellandrom položila šopek rož na Markovičev grob (doprski kip je oblikoval rajni kipar Franc Gorše), je v svojem nagovoru v obeh deželnih jezikih orisala lik prvega akad. slikarja koroških Slovencev kot umetnika in narodnjaka, župan Franz Pischelsberger pa je v svojem nagovoru dejal, da pomeni delovanje slovenskega kulturnega društva „Peter Markovič“ veliko obogatitev za kulturno, društveno in družabno življenje v občini.

Čestitamo!

Hanzi Čertov iz Sel je v Gradcu na tehnični univerzi končal študij elektrotehnike in ekonomije. Mlademu diplomiranemu inženirju poleg vseh prijateljev in sorodnikov čestita tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

Občni zbor Cluba tre popoli

CELOVEC. – Društvo za pospeševanje sodelovanja v prostoru Alpe-Jadran (Club tre popoli) je imelo minuli torek v Celovcu svoj redni občni zbor. Člani so izvedli nekaj sprememb v predsedstvu in v sosvetu, v katerih so sedaj sledeče osebe: predsedstvo – dr. Artur Roßbacher (predsednik), Karel Smolle (podpredsednik), mag. Janko Kulmesch (tajnik), Ingrid Schindler (blagajnica); sosvet – ddr. Horst Jaklitsch, župan Hanzi Ogris, univ. prof.

Peter Posch, dr. Gerd Schindler in mag. Valentin Sima.

„Club tre popoli“, ki prireja redna predavanja o problemih alpsko-jadranskega prostora, načrtuje za čas od 30. 4. do 1. 5. dvodnevno kulturno potovanje v Zagreb (prijave sprejema dr. Roßbacher, Borovlje, tel.: 0 4227/2239). V pripravi pa so tudi jezikovne počitnice za slovenščino in italijanščino. Slovenske počitnice naj bi bile konec avgusta na Bledu, za italijanske pa bo termin določen šele, ko bo zadosti zanimanja.

Uspeh gojenke glasbene šole

BILČOVŠ. – Darija Kapus iz Bilčovsa, ki obiskuje slovensko gimnazijo v Celovcu in je hkrati tudi gojenka slovenske glasbene šole, je na deželnem tekmovanju učencev konservatorija dosegla odlično 3. mesto in sicer z igranjem na klavirju. Dariji k temu uspehu iskreno čestitamo!

Uspeh Darije Kapus je tudi ponovno potrdil visoko raven glasbene šole.

OGLAS

Prodamo 4,758 ha gozda v Sekiri ob Vrbskem jezeru. Pismene ponudbe sprejema do 7. aprila 1989 Posojilnica-Bank Celovec, 9013 Celovec, Bahnhofstrasse 1.

Interesenti za ogled gozda naj se javijo po telefonu na št. 0463/39 29 62 od 7. do 8. in od 19. do 21. ure.

Izredne posebne ponudbe!

Na *Jožefovo*

Na Jožefovo obiščite Rutar Center! Pridite po kakovostno robo iz našega kompletnega programa stanovanjske opreme po edinstveno nizkih cenah! Samo zdaj, za Jožefovo –

v Beljaku: v petek od 9.–18. ure in v soboto od 9.–12. ure in v Dobrli vasi: v pet., sob. in ned. od 8.–18. ure!

RUTAR
DOBRLA VAS · BELJAK
CENTER

Kontaktna leča 1989 – pestra ponudba

Kontaktna leča – Kontaktline 1989, srečanje srednješolske mladine v Celovcu, je tudi letos privabila številne obiskovalce. Prostor slovenske gimnazije, kjer prireditve potekajo od nedelje do nocoj, so spremenjeni v pravo kulturno vas – prijetno prizorišče kulturnih kontaktov mladih obeh narodnosti v deželi.

Organizatorjem letošnje kontaktne leče (Leopold Larcher, Anneliese Posch, Darija Kapus, Nada Zerzer, Andreas Schlitzer, Bernhard Erler, Klaus Gstettner) je uspelo k sodelovanju pritegniti znane besedne umetnike kot so Branko Hofman, Gert Jonke, Janko Messner, Fabjan Hafner, Esad Babačić, Marjeta Angerer in drugi. Posrečene so bile tudi razstave, koncerti in uvajanje veččin oblikovanja keramike (glej sliko na prvi strani). Velik del programa je bil kajpada posvečen družabnim igram, ob katerih je bilo največ možnosti komunikacije in s tem medsebojnega spoznavanja in izmenjave mnenj. Kontaktna leča pa je omogočila tudi mladim umetnikom, da se širši javnosti predstavijo s svojimi dosežki; glavni cilj te enotedenske prireditve pa je bil poglo-

Pisatelj Gert Jonke je bil pri poslušalcih zelo odmeven. Predstavil se je z branjem svoje kratke proze in poezije.

biti sožitje med obema narodoma v deželi, zlasti med pripadniki mlajšega rodu. Zato Kontaktna leča brez dvoma dopušča optimističen pogled v bodočnost.

Ziljani se spominjajo Janka Wiegeleja

Razstava: „35 let Športnega društva Zahomec/Achomitz“

v avli „Ljudske šole Ziljska Bistrica“ v Zahomcu.

Otvoritev v nedeljo, 19. 3. 1989, ob 16. uri

sodeluje pevski zbor „Ojsternik“, recital – in memoriam dr. Janko Wiegele. Razstava bo odprta do 30. 3. 89 vsak dan od 10. do 20. ure.

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, teleks 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 70.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 5.000.000 dinarjev.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 17. 3. od 16.00	Zvezna gimnazija za Slovence, Celovec	KONTAKTNA LEČA/KONTAKTLINSE 89 16.00 Delavnica za slovenščino, 17.00 „Schülererschreibung“ gledališka predstava, 18.00 Quattro people, koncert, 19.00 – Janko Messner bere, 20.00 Richard Weihs, kabaret, 21.00 Martin Krpan, koncert.	
Petek 17. 3. 19.00	Tischlerjeva dvorana, Slomškov dom, Celovec	REDNI OBČNI ZBOR KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE iz sporeda: poročila, sprememba pravil, okrogla miza: „Kulturno delovanje na pragu tretjega tisočletja – vizije in načrti“ razpravljajo: Micka Opetnik, Stanko Wakounig, Pep Marketz in Hanzl Tomažič, razpravo vodi: Janko Merkač.	
Petek 17. 3. 18.00	KOKO delavnica, Kardinalplatz 1/I, Celovec	REDNI OBČNI ZBOR IZOBRAŽEVALNE DELAVNICE ZA DVOJEZIČNO KOMUNIKACIJO	
Sobota 18. 3. 19.30	Kulturni dom Danica, Šentprimož	OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA PROSVETNEGA DRUŠTVA DANICA Po občnem zboru recital „Slovenščina, moj jezik“	
Petek 17. 3. 19.00	gostilna Weidinger, Danhausergasse 3, Dunaj, 4. okraj	KÄRNTNER BEGEGNUNGEN IN WIEN pogovor z dr. Alexandrom Loiselom (predsednik Cluba Carinthia)	Dunajski krožek
Ponedeljek 20. 3.	glavni trg v Borovljah	JOŽEFOV SEJEM	mestna občina Borovlje
Nedelja 26. 3. 20.00	hotel Obir, Železna Kapla	VELIKONOČNI KONCERT nastopa: „Ansambel Lojzeta Slaka“	Alpski klub Obir
Ponedeljek 27. 3. 10.15	gostilna Seher, (Knarberle) Velinja vas	6. ŠAHOVSKI TURNIR Igramo v dveh skupinah: a) do 16 let; b) nad 16 let. Prispevek za turnir 30 šil. (skupina 50 šil.) Prijave: tel.: 0 4228/2087 ali 20 63 in v gostilni pri Kanbrlnu do 10. ure.	SPD Bilka v Bilčovsu
Sreda 29. 3.	gostilna Šteki, Globasnica	PREDAJA KMETIJE IZ ČLOVEŠKEGA VIDIKA , nem. predava: dipl. inž. Wilhelm Heiner Herzog, (kmetijska zbornica Štajerske)	KIS in Sodalitas
Sreda 29. 3.		IZLET V ZDRAVILIŠČE DOBRNO odhod iz Celovca: ob 7.00 z avtobusne postaje; cena: 180 šil. (prevoz in kosilo). Prijave sprejema: Milka Kokot, tel. 0 463/51 43 00/40, najkasneje do petka 24. 3.!	Zveza slovenskih žena
Sobota 1. 4. 20.00	Kulturni dom, Brnca	SENCE, drama po motivu Bevkove igre „Kajn“ Igrajo: domača igralska skupina, režija: Peter Militarov.	SPD Dobrač na Brnci
Nedelja 2. 4. 14.30	Ljudska šola, Kotmarja vas	„S PESMIJO V POMLAD“ sodelujejo: otroški, mladinski in mešani zbor Gorjanci, Plazniška dekleta, učenci glasbene šole.	SPD Gorjanci
Sreda 5. 4. 19.30	avla glavne šole, Dobrla vas	MIR SE ZAČENJA V LASTNI HIŠI Predava: prejšnji zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschräger. Po predavanju diskusija; diskusijski vodja prof. dr. Reginald Vospnerik	
Četrtek 6. 4. 20.30	Kamot, Celovec	SUSU BILIBI afrikanška glasba	Jazzclub Klagenfurt
Nedelja 9. 4. 20.00	kulturni dom, Šentjakob	VEČER STARIH SLOVENSkih LJUDSKIH GLASBIL IN PESMI gostuje: trio Terlep iz Ljubljane. Ob 16.00: otroški program.	SPD Rož

OBIŠČITE V SLOVENIJI

„MODRINA IN PROD“ – Kulturni utrip Slovencev na Goriškem in Tržaškem Ljubljana, Cankarjev dom:

Petek 17. 3.: 17.00 Okrogla miza na temo: Skupni slovenski znanstveni prostor, možnosti in ovire; 19.00 – Koncert za klavir in kompjuter; sobota, 18. 3.: 20.00 – Jettejeva prisega (kantata); Harmonikarski ansambel Synthesis 4; MePZ Primores-Tabor: avtorske priredbe ljudskih pesmi iz Benečije in Istre. Oblikovalec večera: režiser Jože Babič. Prireditve bo neposredno prenašala TV Ljubljana.

Ivan Dolenc Za dolar človečnosti

Vsi vprek so nekaj vzklikali in se sprehajali do svojih oken in nazaj do sedežev. Preostalo jih je še vedno več v vlaku, kot pa sem si bil mislil.

Vstali smo tudi mi in z robci odrgnili vlago s širokega okna.

Za sivkastobelimi železniškimi nasipi se nam je na vse strani odpiral nenavaden razgled. Povsod samo ena sama zmrzla ravnica, od obzorja do obzorja. Ravnica pa takšna, da je bila še najbolj podobna ravnini mizi.

Nekakšna prazna plošča, brez vsakršnega obraza, brez gričev, kaj gričev, brez najmanjšega holma ali vsaj pritiklavnega grmčiča. Samo enakomerno ploska belina, redkokje presekana z električnimi drogovi in kakšna osamljena hišica, ki jo je bilo komaj razpoznavati.

Vlak je naglo rezal to neizmerno praznino, miljo za miljo, in nikjer nobene spremembe.

Ta praznina nas je notranje presunila, da smo obnemeli. Vse smo pričakovali, prav

vse, kar smo si sploh mogli misliti, nismo pa bili pripravljeni na kaj tako neznanega. „Prerija!“ je nekemu ušlo. „Kanadska prerija!“

Francka je bila vsa zbegana. „Kaj takega še na sliki nisem nikoli videla“, je rekla.

Martin pa se je namuznil in slovesno izjavil:

„Vama nisem pravil o fotografijah iz Britske Kolumbije? Karkoli sem prejel od tam, vse je bilo še najbolj podobno našim domačim krajem. Hribi, reke, jezera, gozdovi, še kamen Rockiejev.“

„Peljita se z nama dalje“, je navrgel Mirko in naju s Francko nekam pomilovalno pogledal. „Kaj bosta v tej Manitobi?“

Razgled za okni se ni spremenil. A vseeno smo s pozornostjo gledali, kot da bi čakali čudeža. Ali je tolikšna enoličnost sploh mogoča?

Po dolgem vozu so drugi priseljenci postopali sem in

tja. Hoditi so v umivalnico. Vračali so se mimo nas z izgubljenimi srajcami, počesanimi lasmi in očiščenimi čevlji.

Nastal je nemir, ki se ni več podel. Stopil sem po vozu mimo drugih oddelkov. Povsod so bila okna zasedena, vsenaokrog so si potniki kaj živahno dopovedovali, v madžarščini, nemščini, holandsčini. Jugoslovanov razen nas ni bilo več.

Umil sem si obraz in spet pogledal skozi okno.

Manitoba se medtem še ni prav nič spremenila. Zdela se mi je kot zaledeneli ribnik, ki sega na vseh straneh v neskončnost, sam pa sem se videl kot drobna točka na njegovi sredini, ki se boji, da led ne bi počil.

V tistem hipu sem bil na vsem širnem svetu tako sam, kot še nikoli prej. Za ta svoj

občutek nisem našel nobenih primerjav.

Kar se je še tisto jutro zgodilo, se je zvrstilo v veliki naglici.

Na neki postaji, ki je bila samo dolg peron z nizko rdečkasto stavbo in tri, štiri hiše krog nje sredi snežne ravnine, sta vstopila dva uradnika priseljalnega urada. Prišla sta med nas in zbirala vozne listke za Winnipeg. Vsem, ki smo imeli takšne listke, sta naročila, naj počakamo v Winnipegu pred vlakom, dokler ne pride ta po nas.

Naenkrat nas je bilo kar precej za Winnipeg. Po dolgem vozu so se vsepovsod stegovala roke s tistimi velikimi rdečimi listki. Nas je bilo dvajset? Trideset? Nekam odleglo mi je. Samo da ne bom sam. Sicer pa – ali je to sploh pomembno?

(dalje prihodnjič)

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
PE 17.3.	10.30 Strup ali medicina; 14.00 Titfield-ekspres; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Vrnitev angela; 19.17 Znanje danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Derrick; 21.20 Ljubček - Kreuzberg; 22.05 Pogledi s strani; 22.15 Trailer; 22.45 Planet opic; 0.30 Aktualno; 0.35 Dvojica - zabavna oddaja.	15.45 Tedaj; 15.40 Šport; 16.45 Dediščina Guldenburgov; 17.30 Čudežne podobe živalskega sveta; 18.00 Alf; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Lokalni tv-spored; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Potovanje v Alabamo; 21.20 Znanje specialno; 22.00 Čas v sliki; 22.5 Šport; 23.10 Umetnostni komadi; 1.35 Poročila.	11.00 Slovenci v zamejstvu; J. Hubač: Študentska balada; 16.15 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 16.45 Mozaik; 17.35 Slovenci v zamejstvu; 18.20 M. Matičetov: Zverinice iz Rezije; Safari; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Podvodna odkritja; 20.50 Detektiva iz Miami; 21.50 Dnevnik; 22.00 Mož, ki naj bi bil kralj; 0.05 Videostrani.	
SO 18.3.	11.00 Titfield-ekspres; 14.10 Seržant Berry; 16.00 Spored za otroke; 18.00 Medium; 18.30 Nogomet; 19.00 2x7 - sedem dni sporeda na 2 kanalih; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Nos sprej; 22.06 Veliki rop; 23.50 Aktualno; 23.55 Za čudeže ni časa; 1.40 Poročila; 1.45 Ekslibris.	14.25 Tedaj; 14.30 Umetnostno drsanje; 15.15 Vaša glasbena želja; 16.00 Visoki zbor; 17.00 Draga družina; 18.00 Tom in Jerry; 18.30 Alpe-Jadran magazin; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Yenti; 22.25 Šport; 23.25 Checkpoint neposredno; 0.40 Poročila; 0.45 Ekslibris.	8.10 Otroška matineja: Radovedni taček; Lonček kuhaj; Brvar-Pediček: Zimska romanca; Periskop; smeh; Sozvezdje bele murve; 10.30 Slovenski ljudski plesi; 15.00 Trnuljčica; 16.45 L. Suhadolčan: Piko dinosa- ver; 18.25 Zdaj pa po slovensko: govori po šegi; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.20 Žrebanje; 20.30 N. Katkov: Kri in orhideje; Vse za Ivy.	
NE 19.3.	9.00 Poročila; 9.50 Univerzum; 10.35 Tedenski pregled; 11.00 Ura tiska; 13.30 Raj živali; 14.10 Njegov prijatelj Jello; 15.30 Spored za otroke; 17.00 X-razsežno; 19.15 Žrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Šport; 20.15 Leteči Holandec; 22.45 Stanovanje; 23.20 Anton Dvořak; 0.20 Aktualno.	9.00 Poročila; 9.05 Kulturni tednik; 9.30 Fanny; 11.00 ORF-stereokoncert; 14.30 2x7; 15.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Tom in Jerry; 18.25 Tedaj; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.48 Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Smrtonosna srečanja; 21.55 Poljubi me, Doc; 23.25 Aktualno; 23.40 Dvojica.	9.00 Otroška matineja: Živ-žav; Safari; 10.20 N. Katkov: Kri in orhideje; 11.00 Domači ansambli; 12.30 Veliki valček; 14.55 Zamejci v Can- karjevem domu: Modrina in prod; 16.45 Razred gospodične McMich- el; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Igrana serija; 21.25 Podarim dobim - žre- banje; 21.40 Zdravo.	
PO 20.3.	10.30 Njegov prijatelj Jello; 14.00 Družinsko popoldne; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Vrnitev angela; 19.17 Znanje danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Peter Strohm; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Neki dan; 23.45 Dvojica; 0.35 Poročila.	16.40 Tedaj; 17.30 Lindenstraße; 18.00 Tom in Jerry; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Lokalni tv-spored; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Schwarzwaldska klini- ka; 21.00 Novo v kinu; 22.25 Zagonetke slučajja; 23.10 Nočni stu- dio; 0.10 Aktualno.	10.10 Mozaik: Utrip, Zrcalo tedna; Mernik; Da ne bi bolelo; Oči kritike; Boter II; 16.10 Podarim, dobim - žre- banje; 16.30 Dnevnik; 18.20 Spored za otroke: Radovedni taček: Hiša; Sozvezdje bele murve; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Ž. Žil- nik: Stara mašina; 21.35 Osmi dan; 22.15 Dnevnik; 22.30 Glasbeni večer: Virtuoso; 23.30 Videostrani.	
TO 21.3.	10.15 Yental, film; 14.00 Princesa se zaljubi; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Vrnitev angela; 19.17 Znanje danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Univerzum; 21.07 Dallas; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Noč ne pozna senc; 23.35 Dvojica; 0.25 Aktualno.	16.55 Tedaj; 17.00 Adalbert Stifter; 15.30 Orientacija; 18.00 Tom in Jerry; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Lokalni tv-spored; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Berlinske poskočne viže; 21.07 Rojstni kraji srednje Evrope; 21.55 Tedaj; 22.00 Čas v sliki; 22.235 Klub 2; Poročila.	10.10 Šolska tv: Tuji jeziki; Zdrav- stvena vzgoja: kontracepcija; 10.40 Pamet je boljša kot žamet; angleš- čina; 16.30 Dnevnik; 18.00 Spored za otroke: Lonček kuhaj; jajca s kisló smetano; Ptica Dodo; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 J. McGrath: Krvave rdeče vrtnice; 21.00 Dinar; 22.00 Ropot; 22.45 Videostrani.	
SR 22.3.	10.15 Smrtonosno parties; 13.40 15 minut po polnoči; 14.00 Mustang, medved in lovec; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Vrnitev angela; 19.17 Znanje danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Dih nerca; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Aleksander veliki; 23.45 Dvojica; 0.35 Aktualno.	16.55 Tedaj; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Tom in Jerry; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Lokalni tv-spored; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 La storia (1. del); 21.35 Samo za naravo...; 22.20 Čas v sliki; 22.35 Šport; 23.25 Podobe sovražstva; 0.40 Poročila.	10.10 Mozaik: Juriš na nebo; Osmi dan; Svet na zaslону; 16.15 Vide- ostrani; 16.30 Dnevnik; 16.45 Mozaik; 18.20 Spored za otroke: I. Gruden: Jožek ima miško; O. Wilde: Srečni princ; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Film tedna: Soba s pogledom; 22.10 Dnevnik; 22.20 Svet poroča; 23.20 Videostrani.	
ČE 23.3.	10.30 Dih nerca; 13.40 Raj živali; 14.00 Friedemann Bach; 15.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Vrnitev angela; 19.15 Dragocenosti iz Avstrije; 19.20 Znanje danes; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Zagovor Judeža; 20.15 Čudežni svet bratov Grimm; 22.20 Pogledi s strani; 22.25 Vstopite; 22.40 Dr. med. Markuss Welby; 0.15 Aktualno; 0.20 Dvojica.	17.05 Tedaj; 17.10 Rumena reka; 18.00 Tom in Jerry; 18.30 Wurlitzer; 18.55 Studio lota; 19.00 Lokalni tv-spored; 19.30 Čas v sliki; 19.45 Kulturni žurnal; 20.00 Šport; 20.15 La storia; 21.45 Čas v sliki; 22.00 Mučnja in mučenje ali kdo me tolaži?; 22.50 Klub 2; Poročila.	10.10 Šolska tv: Kiparske tehnike; Kult. dediščina: slovenski ljudski plesi; 11.00 Po sledah napredka; 16.30 Dnevnik; 18.20 Spored za otroke: vprašanja iz tv-klobuka - kviz; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tednik; 21.00 J. Hubač: Študentska balada; 22.20 Dnevnik; 22.30 30 let nagrade Jelen: Delo za nedoločen čas.	

Mož, ki je hotel biti kralj

Petek, 17. 3. 1989, TV LJ1, 22.00 - Čeprav se je John Huston že kot dvanajstletni deček navduševal za pustolovske zgodbe Rudyarda Kiplinga, se je šele kot 69-letnik lotil filmske upodobitve zgodbe „Mož, ki je hotel biti kralj“. Ohranil je značilne poteze Kiplinga, njegov pustolovski duh, hkrati pa je šel korak dlje. Medtem, ko se je Kipling izogibal izrazitim konfliktom, je Huston svojo filmsko zgodbo zastavil že kar kot prisposodbo o kolonializmu. Filmska junaka res spominjata na kolonizatorje. S pomočjo tehnoloških dosežkov pustolovca Daniel Dravot in Peachy Carnehen prevzamata preprosta plemena v Kafiristanu in izkoristita njihovo vero. Kot prava kolonizatorja sta prinesla med zaostala plemena kanček civilizacije, čedalje bolj pa sta prepričana o lastni večvrednosti.

Sodna zmota „Yenti“

Petek, 17. 3. 1989, TV A2, 20.15 - Leta 1987 so v ZDA v plinski celici usmrtili črnega mladostnika Edwarda Johnsona, ker je bil obtožen umora. Eno leto po njegovi usmrtitvi njegov odvetnik Clive Stafford Smith še vedno išče dejanskega morilca. Mnenja je namreč, da so mladega črnca po krivem usmrtili, postal da je žrtev juridične zmote.

Daniel Mann: „Vse za Ivy“

Sobota, 18. 3. 1989, TV LJ1, 22.55 - „Vse za Ivy“ je značilna družinska melodrama o črnem dekletu, ki se odloči, da bo zapustila premožno belo družino, pri kateri gospodinji. Želi se osamosvojiti, postati neodvisna tajnica s primerno izobrazbo. Vsi pa ji hočejo odhod preprečiti, tudi s tem, da posrbijo fanta, ki naj bi jo zapeljal in ji preprečil odhod. „Vse za Ivy“ je korektna, dobro režirana drama, naslovna pesem Quineyja Jonesa pa je bila nominirana celo za oscarja.

Umor v treh dejanjih Stopinje slučajja?

Nedelja, 19. 3. 1989, TV A2, 20.15 - Po romanu Agathe Christie „Umor v treh dejanjih“ je nastal istoimenski film, v katerem Peter Ustinov igra Hercula Poirota. Po naročilu ameriškega založnika v Los Angelesu piše svoje spomine. Ko se udeleži nekega žura, postane priča smrti moškega, ki po požirku pijače nenadoma umre. Po enem tednu se zgodi podoben primer in Hercule Poirot sluti pove-zavo med smrtjo obeh.

Ponedeljek, 20. 3. 1989, TV A2, 22.25 - Je bil svet ustvarjen tak, kakršen je danes, ne da bi se bil spreminjal in razvijal ali pa se je razvil iz nižjih oblik v višje in popolnejše po naravem in spolnem izboru ter boju za obstanek? V filmu pod naslovom „Stopinje slučajja“ bodo spregovorili zagovorniki kreacionizma - teološkega in filozofskega nauka, ter privrženci nauka angleškega naravoslovca Charlesa Darwina.

J. Ivory: „Soba s pogledom“

Sreda, 22. 3. 1989, TV LJ1, 20.05 - Čeprav rojen v Ameriki, je režiser James Ivory živel na najrazličnejših koncih sveta. Močne sledove v njem je zapustil način angleškega življenja v Indiji. Od tod tudi njegovo nagnjenje do pisatelja E. M. Forsterja, ki se v svoji literaturi ukvarja z Anglijo ob začetku našega stoletja, z Anglijo, ki se je najbolj živo ohranila v Indiji. V Forsterjevih delih je Ivory našel, kar ga najbolj zaposluje - različnost mišljenj, različne načine življenja in konflikte med njimi, spore med okostenelo tradicijo in prihajajočo svežino, ki hoče spreminjati svet. Prav to je tema filma „Soba s pogledom“, zgodbe o Lucyjini osvoboditvi, o njenem uporu za svobodno izbiro, za drugačno ljubezen, kakor jo narekujejo viktorska pravila.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE 18.10-19.00

Petek, 17. 3.
Koroški liki (R. Vospemnik)
Jezikovni pogovor (J. Messner)
Dvojezična komunikacija (F. Merkač)

Sobota, 18. 3.
Duhovni nagovor (žpk. Ciril Demšar)
Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 19. 3.
Koroški študentje v Gradcu: „Kapelški pasjon“ (reportaža)

Ponedeljek, 20. 3.
„Kontaktna leča“

Torek, 21. 3.
Halo, prijatelj!
Dvojezičnost v uradu

Sreda, 22. 3.
Odlomki iz koncerta KKZ „Koroška poje“ - Vsaka vas ima svoj glas - Skupine iz Roža - Podjune in Zilje

Četrtek, 23. 3.
Rož-Podjuna-Zilja

Koroški študentje v Gradcu in „Kapelški pasjon“

Cvetna nedelja, 19. 3.: Znanost in kulturna dediščina, ki jo moramo ohraniti: Pod takim geslom bi bilo lahko delo enega celega semestra, ki so ga opravljali slovenski koroški študentje na graški univerzi pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Erika Prunča. Kot se večkrat zgodi, je bil pred časom bolj po naključju najden star rokopis tako imenovanega „Kapelškega pasjona“. Rokopis je iz začetka 19. stoletja, igra pa je vsekakor starejša. Iz vseh znanstvenih vidikov, lingvističnega, zgodovinskega, estetskega itd. je skupina študentov preučevala stari rokopis in prišla do zanimivih znanstvenih zaključkov. Na cvetno nedeljo bomo skupno z študenti predstavili ta znanstveni projekt, njegov potek in njegove izsledke. Tako bomo v radiofonski obliki poskusili predstaviti način znanstvenega dela ob določenem primeru. Reportaža o „Kapelškem semestru na slavističnem inštitutu graške univerze“ pa bo obenem uvod v naš spored na veliki petek in veliko soboto.

Odlomki iz koncerta KKZ „Koroška poje“

Sreda, 22. 3.: Času primerno na veliko sredo ne boste prislunili okroglim vižam, ki ste jih vajeni v drugem delu sporeda ob sredah. Predvajali vam bomo odlomke iz koncerta Krščanske kulturne zveze „Koroška poje“ 5. marca v domu glasbe v Celovcu. Ob živahnih in razposajenih ljudskih melodijah, ki so jih prepevale male skupine iz Roža, Podjune in Zilje se najdejo tudi lepe umirjene pesmi. Vseh enajst skupin, ki so podarile resda dehteč pomladanski šopek ljudskega petja, smo na kratko že predstavili v oddaji tik po koncertu. Celoten koncert, v katerem imajo posebno tehtno mesto tudi pove-zave dr. Erika Prunča, pa vam bomo predvajali v dveh večernih sporedih poleti, na katera bomo seveda še posebej opozorili.

od
vse povsod

Dva na enega

Robert Maxwell, petinšestdesetletni britanski založnik in časopisni magnat, je v tedniku „People“ obljubil šest milijonov funtov tistemu, ki bo iranskega voditelja Homeinija prisilil, da bo javno recital peto in osmo božjo zapoved – „Ne ubijaj“ in „Ne pričaj po krivem“. Jango Edwards, predsednik združenja „Igralci proti neurejenim bradam“, pa obljublja milijon dolarjev tistemu, ki bo prinesel Homeinijevo brado.

Pijača ubija

V indijski državi Gudžarat je zaradi prepovede alkohola precej „nevarnih“ skrivnih žganjarn. Zaradi zastrupitve z alkoholom iz žganjarne v Barodiju je umrlo okoli 130 ljudi, 200 pa jih je še v kritičnem stanju.

Martin Krpan

Danes zvečer na „Kontaktne leči“:

Slovenščina v Sloveniji

Želite svojemu otroku omogočiti boljše znanje slovenskega jezika? Morda tudi vi menite, da je zblizevanje v prostoru Alpe-Jadran možno le, če čim temeljiteje spoznavamo jezik in kulturo najbližjih sosedov? Obstaja še več takih vprašanj, Krščanska kulturna zveza pa ponuja konkreten odgovor: jezikovne počitnice za otroke od 10. do 14. leta v Novem mestu. Tečaj bo trajal od 16. julija do 5. avgusta, stane 3300 šilingov, otroci bodo imeli vsak dan tri ure pouka, vključeni bodo v skrbno izbrane družine, imeli pa bodo seveda tudi možnosti za šport in razvedrilo. Več zveste na KKZ, telefon (0 463) 516243.

Bogovi in ovce – novi standard

Danes zvečer ob 21. uri gostuje za zaključek „Kontaktne leče“ v avli slovenske gimnazije skupina „Martin Krpan“, o kateri zgodba pripoveduje, da se je vse skupaj začelo takole: „V prvem sestavu so imeli tako močnega bobnarja, da je menda lahko dvignil tudi konja. Ob tem skupini ni bilo težko izbrati pravega imena, ki je celo v skladu z najboljšimi tradicijami slovenskega pripovedništva.“

V naslednjem obdobju so se sestavi menjavali, v sedanjih skupini imata najdaljši staž Vlado Kreslin in Mark Čuček. Seveda ima menjava članov skupine, ki svoje

pesmi ustvarja in komponira sama, tudi svoje posledice, ki pa so v tem primeru pozitivne. V skupini „Martin Krpan“ se to izraža dinamično, saj je ustvarjanje mnogo liko, nagovarja pa staro in mlado.

Prav v tem se očitno skriva tudi koren uspehov, ki jih „Martin Krpan“ žanje zdaj širom Slovenije, pa tudi preko meja. Nova LP-plošča „Bogovi in ovce“ oziroma melodije s te plošče so naenkrat postale prave uspešnice in osvojile prva mesta na hitlestvicah.

Po „delovni“ dobi najstarejša člana sedanjih Krpanov Vlado Kreslin in Mark Čuček

sta zaradi tega seveda zadovoljna, še bolj pa jima je pri srcu, da skupino upoštevajo in priznavajo široki sloji glasbenih privrženec. V pogovoru za Slovenski vestnik sta namreč poudarila, da jim kritika očita, da „nismo generacijski band – pa čeprav ne vemo, kaj naj bi to bilo“, še bolj ponosna pa sta na to, da se je lani na koncertu v Križankah zbralo nad 4000 ljudi: „To pa so bili hard-rockerji, tinédžerji, pa tudi 50-letni oboževalci“.

Že to je dokaz za to, da je „Martin Krpan“ zares ena izmed najbolj večplastnih skupin, da dejansko odloča o novih standardih slovenske

(in še katere) glasbe. In „Martin Krpan“ je priznan tudi zunaj Slovenije. V Avstrijo prihaja zdaj drugič, na Koroško pa prvič. Lani poleti je skupina nastopila na dunajskem Donauinselfestu skupno z Wolfgangom Ambrosom in Udom Lindenbergom, danes zvečer pa se bo vsebinsko in glasbeno predstavila na „Kontaktne leči“. Prepričani smo, da bodo poslušalci z njo zadovoljni. Kaj pa potem? Angleški video-clip bo šel na festival v Cannes, Martin Krpan pa po vsej verjetnosti z novimi uspešnicami na turnejo po Južni Ameriki.

Andrej Mohar

SLOVENSKI
VESTNIK

ŠPORT

- nogomet
- smučanje
- zimske igre

Kristijan Moser edini koroški zmagovalec v Kranjski gori!

Kot lani v Piancavallu je tudi letos na mladinskih igrah Alpe-Jadran v zimskih športnih panogah zmagala Slovenija. Na drugo mesto se je uvrstila koroška reprezentanca, ki je osvojila eno zlato, tri srebrne in dve bronasti kolajni. Edino zmago za Koroško pa je osvojil izvrstni šestnajstletni skakalec na smučeh Kristijan Moser, ki je zmagal z najdaljšima skokoma dneva.

Nekoliko presenetljivo so v alpskem smukuzmagališport-

niki iz Slovenije. Koroški smučarji so v Kranjski gori dosegli dobre rezultate, saj je Fritz Strobl osvojil dve srebrni kolajni (v slalomu in kombinaciji), Sabina Blaschitz je bila druga v veleslalomu, Christian Mayer pa tretji v slalomu. V teku na smučeh je Betina Mesotitsch iz Podrožce osvojila bron. Le v hokeju na ledu koroški reprezentanci ni šlo, saj je bila predvsem telesno šibkejša od tekmecev in je zasedla le četrto mesto.

Olimpija brez točk proti Gošku

Nogometaši ljubljanske Olimpije so v Dubrovniku prikazali eno slabših iger v gosteh in podlegli Gošku z 0 : 2. Tak razplet tekme niti ni bil nepričakovan, saj so Ljubljancani nastopili v nepopolni postavi, poleg tega pa se niso znali upreti grobi igri Dubrovčanov, ki so ob dopuščanju sodnika z ostrino tako pretiravali, da je moral najboljši Olimpijin strelac Uba- vič predčasno iz igre. Olimpija je sicer imela nekaj lepih priložnosti, toda ko je v 74. minuti vratar Mohor napravil hudo napako, je bilo vse izgubljeno. Olimpija zaseda po 22. kolu tretje mesto in zaostaja za Borecem in Proleterjem za dve točki. Z zadnjim pa se bodo pomerili v nedeljo za Bežigradom.

Alpsko smučanje 1989/90 (zmagovalci svetovnega pokala)

MOŠKI SKUPNO:

1. Marc Girardelli (Luks)	407
2. Pirmin Zurbriggen (Švi)	309
3. Alberto Tomba (I)	189
6. Rudi Nierlich (A)	144

SMUK:

1. Marc Girardelli (Luks)	139
2. Helmut Höflechner (A)	112
3. Daniel Mahrer (Švi)	102
5. Peter Wirsberger (A)	89

SUPER G:

1. Pirmin Zurbriggen (Švi)	62
2. Lars Eriksson (Šve)	51
3. Franck Piccard (F)	49
8. Helmut Mayer (A)	35

VELESALOM:

1. Ole-Ch. Furuseth (Nor)	82
2. Pirmin Zurbriggen (Švi)	82
3. Rudi Nierlich (A)	79
6. Hubert Strolz (A)	46

SLALOM:

1. Armin Bittner (ZRN)	117
2. Alberto Tomba (I)	112
3. Marc Girardelli (Luks)	106
6. Rudi Nierlich (A)	65

ŽENSKESKUPNO:

1. Vreni Schneider (Švi)	376
2. Maria Walliser (Švi)	261
3. Michaela Figini (Švi)	248
5. Anita Wachter (A)	157

SMUK:

1. Michaela Figini (Švi)	176
2. Maria Walliser (Švi)	142
3. Michaela Gerg (ZRN)	91
5. Veronika Wallinger (A)	65

SUPER G:

1. Carole Merle (F)	75
2. Sigrid Wolf (A)	71
3. Anita Wachter (A)	56
4. Ulrike Maier (A)	33

VELESALOM:

1. Vreni Schneider (Švi)	165
2. Mateja Svet (Jug)	106
3. Maria Walliser (Švi)	87
4. Ulrike Maier (A)	60

SLALOM:

1. Vreni Schneider (Švi)	175
2. Monika Maierhofer (A)	85
3. Tamara McKinney (ZDA)	77
4. Veronika Šarec (Jug)	61